

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จริยธรรม นับวันจะมีความสำคัญมากขึ้น สำหรับสังคมต่าง ๆ รวมทั้งสังคมไทย เนื่องจากประชากรในสังคมไทยมีมากขึ้น ประกอบกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทำให้สังคมไทยมีความซับซ้อนมากขึ้นกว่าที่เคยเป็นมาในอดีต แม้ว่าสังคมไทย จะเป็นสังคมที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนาแต่ก็มีปัญหาจริยธรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นในสังคมไทยเสมอ (ธีระพร อุวรรณโณ 2532 : 539) ปัญหาที่เกิดขึ้นเช่น การประกอบอาชีพการรวมของโจรผู้ร้าย การทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง การกระทำผิดและการกระทำที่ไม่สมควรกับวัยของเยาวชน และ ปัญหาสำคัญที่รัฐบาลกำลังให้ความสนใจอย่างมากคือปัญหายาเสพติดซึ่งปัจจุบันมีอัตราการติดยาเสพติดของประชาชนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ กล่าวคือปีงบประมาณ 2525 มี 31,482 ราย ปีงบประมาณ 2526 มี 40,329 ราย ปีงบประมาณ 2527 มี 46,722 ราย ปีงบประมาณ 2528 มี 52,593 ราย ปีงบประมาณ 2529 มี 54,883 ราย ปีงบประมาณ 2530 มี 60,000 ราย (โสภณ ชูพิกุลชัย 2531:1-3) และปีงบประมาณ 2531 มี 60,934 ราย (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 2532: 1) จะเห็นได้ว่ามีจำนวนผู้ติดยาเสพติดเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ปัญหาผู้ติดยาจะนำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ อีกมากมายเช่น ปัญหาสุขภาพเสื่อมโทรม ปัญหาครอบครัว(สมชาย ธีรธนกุล 2526:125) และจากการสอบประวัติผู้ประกอบการอาชีพการรวม 50 คน ปรากฏว่าประกอบอาชีพการรวมเพราะยาเสพติดเป็นต้นเหตุถึง 15-18 ครั้ง (นิมิตร ธรรมนันทา 2513: 2513) นอกจากนี้จากการศึกษาความสัมพันธ์ของผู้ติดยาเสพติดกับการก่ออาชญากรรมพบว่าการติดยาเสพติดมีความสัมพันธ์กับการก่ออาชญากรรมสูงเป็นอย่างมาก โดยผู้ต้องหาที่ติดยาเสพติดได้สารภาพว่าติดยาเสพติดมาก่อน จะก่อคดีอาชญากรรมครั้งแรก ถึงร้อยละ 97 ก่ออาชญากรรมครั้งแรกเกี่ยวกับยาเสพติดถึงร้อยละ 84 และก่ออาชญากรรมครั้งหลังสุดสาเหตุเนื่องจากยาเสพติดร้อยละ 87 (วุฒิ เหล่าสุนทร และคณะ 2524) นอกจากนี้ปัญหายาเสพติดยังมีผลต่อเนื่องทำให้เกิดปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งมูลค่าของยาเสพติดที่ผู้ติดยาเสพติดใช้ในการเสพแต่ละวันคิดเป็นเงินประมาณ 30 ล้านบาท ซึ่งนับเป็นความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างมากมาย ทั้งนี้ ยังไม่รวมถึงการสูญเสียแรงงานชาติ และ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ใช้ไปในทางป้องกัน และ บำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด (สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ 2524 : 3)

จากปัญหายาเสพติดที่กล่าวมาแล้ว หากพิจารณาสาเหตุของปัญหาอย่างถ่องแท้แล้ว จะเห็น

ได้ว่า มีสาเหตุสำคัญอยู่ 2 ประการคือ สาเหตุจากภายนอก ได้แก่ สาเหตุจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม เนื่องจากการอยู่ใกล้ชิดกับแหล่งยาเสพติด และผู้ติดยาเสพติดอาชญากรชั่วคน มีปัญหาทางครอบครัวขาดความรักความอบอุ่น ครอบครัวแตกแยก หย่าร้าง ขาดการดูแลเอาใจใส่เนื่องจากสภาพสังคมปัจจุบัน บิดามารดาต้องออกทำงานนอกบ้าน เด็กมีปัญหาไม่สามารถปรึกษาใครได้ก็หันมาใช้ยาเสพติด ซึ่งประชากรผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นอายุ 15-25 ปี คิดเป็น 25.45 % ของผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการรักษา (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 2532:1) นอกจากนี้ตัวยาเสพติดเองก็เป็นสาเหตุให้บุคคลติดยาเสพติดได้เนื่องจากฤทธิ์ของยาทำให้ผู้ใช้รู้สึกง่วงเหมือนครึ่งหลับครึ่งตื่นภายใน 2-3 ชั่วโมง ร่างกาย และจิตใจจะทำงานช้าลงความรู้สึกสับสนลดลง (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 2528:13) ผู้ที่มีความทุกข์ในใจเป็นประจำต้องการหนีจากภาวะความเป็นจริง จึงหันมาหาทางออกโดยใช้ยาเสพติด และสาเหตุภายใน ได้แก่สาเหตุจากตัวผู้ติดยาเสพติดให้โทษนับได้ว่าเป็นหัวใจของปัญหาการติดยาเสพติด (วารสาร สันดานนท์ 2530 : 39) ได้แก่ การมีพฤติกรรมต่อต้านเองที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม การขาดการควบคุมตนเองปล่อยให้ตนเองตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งชั่วร้าย เช่นงานวิจัยของ จรัส สุวรรณเวลา จิตร สิทธิอมร และวิชัย โปษยะจินดา (2521) ศึกษาเรื่องปัญหาการติดยาเสพติดของประเทศไทย พบว่า การที่มียาเสพติดแพร่หลาย และหาได้ง่ายทำให้การแพร่ระบาดเป็นไปได้สะดวก และผู้ที่มีบุคลิกภาพและจิตใจผิดปกติ เช่น ไม่เป็นตัวของตัวเองต้องพึ่งพาผู้อื่น ขาดหลักยึดเหนี่ยวที่ถูกต้องเหมาะสม ขาดการยับยั้งชั่งใจ บุคลิกภาพดังกล่าวนี้เป็นสภาวะที่ไวภูมิคุ้มกันต่อปัญหายาเสพติด เท่าที่ผ่านมามีสาเหตุภายนอกนี้ ได้มีการพยายามที่จะแก้ไขด้วยวิธีการต่าง ๆ มากมาย เช่น การให้ความรู้ด้านโทษหรือภัยของยาเสพติด มีการควบคุมแหล่งอบายมุขที่มั่วสุมมากขึ้น มีมาตรการต่าง ๆ เพื่อจัดการกับผู้กระทำความผิดหรือเสพยาเสพติดอย่างรุนแรง แต่จำนวนผู้ติดยาเสพติดก็ยังไม่ลดลงดังข้อมูลข้างต้นที่ได้เสนอ ซึ่งหากพิจารณาอย่างลึกซึ้งแล้ว สาเหตุภายใน ได้แก่ เหตุจากตัวผู้ติดยาเสพติดน่าจะได้รับการปรับปรุงแก้ไขอย่างจริงจัง เนื่องจากหากคนเรามีพฤติกรรมต่อต้านเองที่ถูกต้องเหมาะสมแล้วก็สามารถที่จะบังคับควบคุมตนเองได้ที่จะงดเว้นการกระทำผิดหรือชั่ว มีการประเมินว่าอะไรควรประพฤติปฏิบัติ อะไรไม่ควรประพฤติปฏิบัติ อีกทั้ง ประพฤติตนในสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติ งดเว้นในสิ่งที่ควรงดเว้น พฤติกรรมที่แสดงออกมาในด้านต่าง ๆ ก็จะเป็นไปในทางที่ถูกต้องด้วย ปัญหาต่าง ๆ ก็จะน้อยลง

คำขวัญของวันเด็กแห่งชาติมีว่าเด็กไทยคือหัวใจของชาติ เด็กนั้นก็จะเป็นโตขึ้นเป็นเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตของชาติในการพัฒนาเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่าง ๆ ได้สร้างขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์ส่วนหนึ่ง เพื่อการพัฒนาคุณภาพของเยาวชน (ปรีชา วิทโคโต 2532:1-10) และเนื่องจากปัจจุบันเยาวชนที่เป็นวัยรุ่นอายุ 15-25 ปี ติดยาเสพติดคิดเป็น 25.45 % ของผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการรักษาซึ่งมีอายุตั้งแต่ 11-70 ปี (คณะกรรมการป้องกัน

และ ปรามปรามยาเสพติด 2532:1) ซึ่งเป็นช่วงวัยรุ่นตอนกลางคาบเกี่ยววัยรุ่นตอนปลาย อันเป็นวัยที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตที่ง่ายต่อการชักจูงไปในทางที่ผิด เนื่องจากอารมณ์ของวัยรุ่นจะรุนแรงและเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เนื่องจากความเจริญเติบโตของต่อมต่าง ๆ และความจำเป็นในการปรับตัวใหม่ต่อบทบาทต่าง ๆ ตามที่สังคมกำหนด ทำให้วัยรุ่น รู้สึกสับสน ไม่แน่ใจ ไม่ปลอดภัย ทำให้เกิดอารมณ์ที่แปรปรวนง่าย อ่อนไหว ง่ายต่อการชักจูงไปในทางที่ผิด เช่น วัยรุ่นต้องการความเป็นอิสระเป็นตัวของตัวเอง แต่ขณะเดียวกันก็ยังต้องการความรักการดูแล เอาใจใส่และให้กำลังใจเมื่อผิดหวัง และแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรมิใช่คำสั่ง ดังนั้น วัยรุ่นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องนำจริยธรรม ซึ่งทุกคนยอมรับว่า เป็นสิ่งที่ดีงามมีอยู่แล้วในตัวบุคคลมาปลูกฝังให้เกิดความยับยั้งชั่งใจของคน และเพื่อยุติวรั้งมิให้หลงไปสู่แนวทางของยาเสพติด การที่จะปรับปรุงจริยธรรมให้ได้ผลดีนั้น จำเป็นที่จะต้องทราบถึงสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันด้วยซึ่งสภาพที่เป็นจริงด้านจริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยรุ่นที่ติดยาเสพติดที่เข้ารับการรักษา ซึ่งยังมีได้มีผู้ใดทำการวิจัย การวิจัยครั้งนี้จึงมีความสนใจที่จะศึกษา และสำรวจข้อเท็จจริงดังกล่าว เพื่อเป็นประโยชน์ในการเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะปรับปรุงจริยธรรมต่อไป อันจะมีผลต่อจำนวนวัยรุ่นที่ติดยาเสพติดจะได้น้อยลง เนื่องจากวัยรุ่นติดยาเสพติดมีจริยธรรมต่อตนเอง ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ได้มีสาระสำคัญด้านยาเสพติดว่า สนับสนุนให้หน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชน เข้ามามีบทบาทในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดรวมทั้งแสวงหาความร่วมมือจากต่างประเทศในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเร่งรัดการป้องกันการติดยาเสพติดในชุมชนทั่วไป โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน และบิดามารดา (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 2529:12-13) แต่การศึกษาครั้งนี้จำกัดขอบเขตการศึกษาในด้านความรู้ความเข้าใจจริยธรรมเท่านั้น เนื่องจากจริยธรรมมีขอบเขตกว้างขวาง ครอบคลุมทั้งพฤติกรรมภายในและพฤติกรรมภายนอก กล่าวคือ พฤติกรรมภายใน หมายถึง ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคล ส่วนพฤติกรรมภายนอก หมายถึง พฤติกรรมที่สามารถสังเกตเห็นได้ในสภาพการณ์ต่าง ๆ

ความรู้ความเข้าใจ (Cognition) เป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมภายใน เป็นกระบวนการทางปัญญา ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการได้มา (Acquisition) การคงไว้ (Retention) และ การแสดงออก (Expression) ซึ่งพฤติกรรมของบุคคล (Bandura 1977 : 170) หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการที่บุคคลใช้แยกแยะพฤติกรรมต่าง ๆ ว่า ถูกหรือผิด สมควรหรือไม่สมควรทำการศึกษาในประเด็นความรู้ความเข้าใจจะช่วยให้ทราบว่าบุคคลวัยรุ่นที่ติดยาเสพติดมีความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมอย่างไร สิ่งใดบ้างที่คิดว่าถูก สิ่งใดบ้างที่คิดว่าผิด หรืออีกนัยหนึ่งทำให้ทราบจริยธรรมของวัยรุ่นติดยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดรักษาด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาประเด็นความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรม

การวิจัยครั้งนี้เน้นเฉพาะความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมต่อตนเอง โดยที่พฤติกรรมต่อตนเอง เป็นพฤติกรรมประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญ และเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์อย่างมาก กล่าวคือ เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการควบคุมตนเอง การประเมินตนเอง และการกระทำต่อตนเอง เช่น การระงับความอยาก การมีวินัยในตนเอง การมีความรู้สึกละเอียดใจ เป็นต้น การที่วัยรุ่นหันเข้าไปเสพยาเสพติด เนื่องจากไม่ควบคุมตนเอง ปล่อยให้ตนเองเป็นไปตามสิ่งแวดล้อม ขาดความยับยั้งชั่งใจ ทั้ง ๆ ที่ทราบถึงโทษหรือภัยของยาเสพติด แต่ก็ยังเสพโดยให้เหตุผลด้วยสาเหตุ นานาประการ แต่สาเหตุที่สำคัญที่สุด คือ ขาดการยับยั้งชั่งใจและประเมินตนเองอย่างไม่ถูกต้อง ซึ่งหากบุคคลใดมีพฤติกรรมที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการควบคุมตนเองย่อมเป็นเครื่องชี้ถึงการมีสติ มีคุณธรรมประจำใจไม่หลงกระทำผิดไปตามสิ่งยั่วยุหรืออารมณ์อันขาดเหตุผลของตนเอง ย่อมเป็นปัจจัย ที่จะทำให้ปฏิบัติต่อผู้อื่น ในลักษณะที่ดีและถูกต้องซึ่งจะเป็นประโยชน์ ในการปลูกฝังจริยธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและสำรวจความรู้ ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมต่อตนเอง ของวัยรุ่นติดสิ่ง เสพติดชนิดร้ายแรงในสถาบันบำบัดรักษากรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบ ความรู้ ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมต่อตนเองของ วัยรุ่นติดสิ่ง เสพติดชนิดร้ายแรงตามตัวแปรอิสระ 5 ตัวแปร คือ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ติด สิ่ง เสพติดชนิดร้ายแรง ระยะเวลาที่เข้ารับการบำบัดรักษา อาชีพหลักของครอบครัว และจำนวนครั้งที่เข้ารับการบำบัดรักษา

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีสำคัญที่ได้อธิบายถึงพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ ซึ่งผู้วิจัยจะนำมากล่าวถึง มี 2 ทฤษฎี คือ

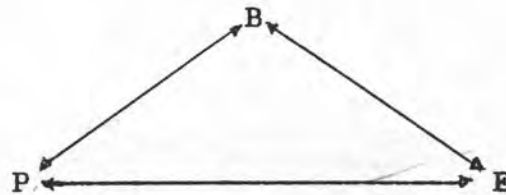
1. ทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญา (Cognitive Developmental Theory)

ทฤษฎีนี้โคลเบอร์ก (Kohlberg) เป็นผู้เสนอโดยมีทรรศนะว่าจริยธรรม หมายถึง กฎเกณฑ์ ในการตัดสินใจความถูกต้องของการกระทำ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์นี้ ขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางปัญญา ซึ่งผูกพันกับอายุของบุคคล (ชัยพร วิชชาวุธ และ อีระพร อูวรรณโณ 2530: 24) โคลเบอร์ก เชื่อว่า จริยธรรม มีการพัฒนาตามระดับวุฒิภาวะ เกิดจากกระบวนการไตร่ตรองทางปัญญา เมื่อมนุษย์พัฒนา

เกิดการเรียนรู้มากขึ้น โครงสร้างของสติปัญญาเพิ่มพูนขึ้นจรรยาธรรมก็จะพัฒนาตามวุฒิภาวะ ไม่ใช่เกิดรูปแบบจรรยาธรรมใหม่มาแทนที่ (พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ 2530: 41) พัฒนาการทางจรรยาธรรมจะเป็นลำดับขั้นจากต่ำคือ ขั้นที่ยังไม่สามารถใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพในตอนแรกเกิด ไปสู่ขั้นสูงขึ้นตามลำดับความสามารถ คิดตามหลักเหตุผลนามธรรมได้อันเป็นขั้นสูงสุด

2. ทฤษฎีปัญหาทางสังคม (Social Cognitive Theory)

ทฤษฎีปัญหาทางสังคม (Bandura, 1986) ซึ่งทฤษฎีนี้ถือว่า พฤติกรรมส่วนใหญ่ของบุคคล เกิดจากการเรียนรู้ ส่วนหนึ่งบุคคลเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของตนเองและอีกส่วนหนึ่งเกิดจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น ถือเป็นการเรียนรู้จากการสังเกต แบบดูราได้เสนอทฤษฎีปัญหาทางสังคม โดยเน้นว่าพฤติกรรมของบุคคลมิได้ถูกผลักดันโดยพลังภายใน (inner force) มิได้ถูกปรับแต่งอย่างอัตโนมัติ (automatically shaped) และทั้งไม่ได้ถูกควบคุมโดยสิ่งเร้าจากภายนอก (external stimuli) เท่านั้น แต่แบบดูราอธิบายว่าพฤติกรรมของบุคคลเกิดโดยการปฏิสัมพันธ์ที่ขึ้นต่อกัน จากองค์ประกอบ 3 ส่วน (triadic reciprocity) ดังนี้ (Bandura 1986: 23)

B = พฤติกรรม (behavior)

P = ความคิดและองค์ประกอบส่วนบุคคล (cognitive and other personal factors)

E = สภาพแวดล้อม (environmental events)

โดย แบบดูรา (Bandura 1977) กล่าวว่า พฤติกรรมส่วนมากของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ที่แบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1. การเรียนรู้จากผลกรรม (direct experience)
2. การเรียนรู้จากการสังเกต (observational learning)

1. การเรียนรู้จากผลกรรม (direct experience) เป็นการเรียนรู้ที่บุคคล กระทำ พฤติกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองแล้วเรียนรู้ผลกรรมที่เกิดขึ้นด้วยตัวเอง ผลกรรมที่เกิดขึ้นจากการกระทำ

มีผลต่อมนุษย์ถึง 3 ด้าน คือ ด้านการให้ข้อมูล ด้านการจูงใจ และ ด้านการเสริมแรง

1.1 ด้านการให้ข้อมูล ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำให้ข้อมูลกับมนุษย์ได้ว่าการกระทำได้นำไปสู่ผลกระทบทางบวก เช่น การได้รับคำชม นอกจากนี้ยังให้ข้อมูลด้วยการกระทำได้นำไปสู่ผลกระทบทางลบ เช่น การถูกลงโทษ ทั้งนี้เนื่องจากมนุษย์มีความคิดและความจำมนุษย์สามารถจำข้อมูลผลกระทบจากการกระทำหนึ่ง ๆ ไว้สำหรับพิจารณาในอนาคตว่าตนควรหรือไม่ควรทำพฤติกรรมนั้นอีก

1.2 ด้านการจูงใจ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจาก การกระทำมีความหมายสำหรับมนุษย์ในฐานะเป็นตัวจูงใจทางบวกหรือทางลบ ผลกระทบใดเป็นที่พึงพอใจของผู้กระทำมาก ผลกระทบนั้นก็มีการจูงใจทางบวกสูง ผลกระทบใดทำให้มนุษย์ไม่พึงพอใจ ผลกระทบนั้นก็มีการจูงใจทางลบสูง การจดจำผลกระทบต่าง ๆ ได้จะทำให้ผลกระทบที่เคยเกิดขึ้นก่อนแล้ว กลายมาเป็นตัวจูงใจให้มนุษย์พยายามทำหรือหลีกเลี่ยงการกระทำ

1.3 ด้านการเสริมแรง ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำ เป็นประสบการณ์ตรงที่ทำให้ผู้กระทำทราบ หรือ เป็นการยืนยันความคาดหวังที่มีมาก่อน ว่าการกระทำใดก่อให้เกิดผลกระทบทางบวก หรือการเสริมแรง และการกระทำใดก่อให้เกิดผลการทางลบ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม เห็นว่าการเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพของมนุษย์คือ การเสริมแรงที่เกิดขึ้นโดยที่มนุษย์รู้ตัวว่าการกระทำใดของตนนำไปสู่การเสริมแรง การเสริมแรงเกิดขึ้นโดยผ่านระบบการให้ข้อมูลและการจูงใจมากกว่า จะเกิดขึ้น ในลักษณะแบบกลไกที่ตัวเสริมแรง ไปเสริมแรงพฤติกรรมมนุษย์โดยตรง

แม้ว่าการเรียนรู้จากผลกระทบจะเกิดขึ้นในชีวิตของมนุษย์ แต่ทฤษฎีการเรียนรู้ก็ถือว่าการเรียนรู้พฤติกรรม เป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น หากมนุษย์ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการเรียนรู้จากผลกระทบ มนุษย์คงต้องใช้เวลาค่อนข้างน้อยเพื่อเรียนรู้ที่จะทำพฤติกรรมที่หลากหลาย แต่มนุษย์มีความสามารถในการสื่อความหมายและสังเกตการกระทำของผู้อื่น มนุษย์สามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้มาจากการสังเกต

2. การเรียนรู้จากการสังเกต การเรียนรู้ชนิดนี้เกิดจากการสังเกตตัวแบบ (Model) ว่าตัวแบบทำอะไร ทำอย่างไร มีกฎเกณฑ์อย่างไร เมื่อสังเกตแล้วผู้สังเกตก็มีความคิดว่าตนสามารถทำพฤติกรรมใหม่ได้อย่างไร ในเวลาข้างหน้ามนุษย์ก็สามารถระลึกแบบแผน พฤติกรรมออกมากระทำ ได้กระบวนการเรียนรู้มี 4 กระบวนการ คือ กระบวนการใส่ใจ กระบวนการเก็บจำ กระบวนการ

กระทำทางร่างกาย และกระบวนการจูงใจ

2.1 กระบวนการใส่ใจ กระบวนการนี้เป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้จากการสังเกต พฤติกรรมใดที่ผู้สังเกตใส่ใจ ผู้สังเกตก็มีโอกาสจดจำพฤติกรรมนั้นได้มากกว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการใส่ใจ คือ ความชัดเจนและความดึงดูดของสิ่งเร้า ประสิทธิภาพของการรับรู้ และประสบการณ์ในอดีต

2.2 กระบวนการเก็บจำ มนุษย์สามารถเรียนรู้จากการสังเกตตัวแบบ แล้วเก็บจำการกระทำของตัวแบบไว้ จนเวลาผ่านไปแล้วมนุษย์ก็สามารถระลึกถึงแบบแผนของพฤติกรรมเพื่อแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมได้ กระบวนการนี้ ช่วยให้มนุษย์ไม่จำเป็นต้องทำตามตัวแบบทันทีขณะเห็นตัวแบบจึงจะเรียนรู้ได้ นอกจากนี้มนุษย์มีวิธีการเก็บจำ 2 วิธีคือ การจำเป็นภาพและการจำเป็นคำพูด

2.3 กระบวนการกระทำทางร่างกาย เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกต แปลผลจากการเก็บจำออกเป็นการกระทำ กระบวนการนี้ ต้องอาศัยการจัดระบบพฤติกรรมส่วนย่อย เพื่อแสดงตามตัวแบบ ผู้สังเกตที่จะทำตามตัวแบบได้ดีจะต้องมีความสามารถทางกายที่จะทำตามตัวแบบได้ และต้องมีความสามารถในการทำพฤติกรรมส่วนย่อย ๆ ได้ด้วยนอกจากนี้เมื่อผู้สังเกตแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบแล้ว ผู้สังเกตก็สามารถสังเกตได้ว่าตนทำตามตัวแบบได้มากเพียงไร ความแม่นยำของข้อมูลป้อนกลับนี้เป็นส่วนช่วยให้ผู้สังเกตทำตามตัวแบบได้มากขึ้น

2.4 กระบวนการจูงใจ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม แยกแยะระหว่าง การเรียนรู้ (Learning or Acquisition) กับ การกระทำ (Performance) เพราะมนุษย์ไม่ได้ทำทุกสิ่งทุกอย่างที่ได้เรียนรู้มา การกระทำใดที่ตัวแบบกระทำแล้วเกิดผลกรรมทางบวกในทรรศนะของผู้สังเกต ผลกรรมนั้นก็จะมีมาจูงใจให้ผู้สังเกตทำพฤติกรรมตามที่ตัวแบบกระทำ การกระทำที่ตัวแบบกระทำแล้วเกิดผลกรรมทางลบในทรรศนะของผู้สังเกต แม้ว่าผู้สังเกตจะเรียนรู้และสามารถทำตามตัวแบบได้ แต่ผลกรรมทางลบก็จะมีมาเป็นตัวจูงใจให้ผู้สังเกตงดเว้นกระทำตามตัวแบบ นอกจากนี้เมื่อผู้สังเกตได้เห็นผลกรรมที่เกิดขึ้นกับตัวแบบแล้ว ผู้สังเกตก็นำข้อมูลเหล่านี้มาเป็นความคาดหวังของตนว่า หากตนกระทำพฤติกรรมใดตามตัวแบบจะเกิดผลกรรมทางบวก และ กระทำพฤติกรรมใดตามตัวแบบจะเกิดผลกรรมทางลบและหากผู้สังเกตทำพฤติกรรมตามตัวแบบไปแล้วผู้สังเกตก็ยังมีปฏิริยาในเชิงประเมินการกระทำของตนเองด้วย ปฏิริยานี้อาจเป็นความพอใจและต้องการทำอีกในโอกาสต่อไป หรือ เป็นปฏิริยาที่ไม่พอใจ และหลีกเลี่ยงการทำเช่นนั้นในอนาคต โดยการแสดงออกมีเงื่อนไขอยู่ 2 ประการ ประการแรกคือ ความคาดหวังของบุคคลต่อผลกรรมที่ตามมาซึ่งหากเกิดการเปลี่ยนแปลงความคาดหวัง

ของบุคคล ก็จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโอกาสความเป็นไปได้ (Probability) ที่จะแสดงพฤติกรรมนั้น ประการที่สองคือ คุณค่าของผลกรรมตามความรู้สึก (Subjective Value) ซึ่งแต่ละคนจะให้คุณค่าความน่าปรารถนาต่าง ๆ กัน อันอาจจะทำให้มีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน แม้ว่าจะมีความคาดหวังต่อผลกรรมที่ตามมาคล้ายคลึงกันก็ตาม (Mischel and Mischel 1976: 89-91)

จากแนวความคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมข้างต้น การปลูกฝังจริยธรรมให้แก่บุคคล จึงต้องกระทำผ่านกระบวนการเรียนรู้ทางตรง และทางอ้อม ด้วยการสร้างเงื่อนไขให้บุคคลได้ประสบด้วยตนเอง ด้วยการให้เห็นแบบอย่างด้วยการบอกกล่าว อบรมให้ผู้เรียนเกิดความ เชื่อว่าพฤติกรรมอะไรนำไปสู่ผลกรรมอะไร และผลกรรมนั้นน่าปรารถนาเพียงไร แต่ทั้งนี้การจัดเงื่อนไขสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เหล่านี้ จะต้องจัดให้มีความสอดคล้องกันทั้งประสบการณ์ทางตรง และ ทางอ้อม กล่าวคือ หากสอนให้บุคคล ไม่ลุ่มหลงอบายมุขทั้งหลายผู้สอนก็ต้องประพฤติตน เป็นแบบอย่างรวมทั้งจัดให้ผู้เรียน อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่มีอบายมุขต่าง ๆ ด้วยและมีการจัดเงื่อนไขการให้รางวัล หรือ การลงโทษแก่ผู้เรียน เมื่อมีการกระทำที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมเกิดขึ้น (ชูชัย สมิทธิไกร 2525 :12)

สำหรับการวิจัย ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตามแนวทฤษฎีปัญหาทางสังคม ด้วยเหตุผลดังนี้ คือ ทฤษฎีปัญหาทางสังคม ได้เน้นถึงบทบาทสำคัญของกระบวนการความรู้ ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ หรืออีกนัยหนึ่งบุคคลแสดงพฤติกรรมออกไปอย่างมี จุดมุ่งหมาย มีการคาดคะเนถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของตนไว้ล่วงหน้าจากผลตอบแทนอันหนึ่งทำให้เกิดความคาดหวังว่า ในสถานการณ์หรือพฤติกรรมที่คล้ายกับสถานการณ์เดิม บุคคลจะได้รับผลตอบแทนนั้นอีกในอนาคต ถ้าความคาดหวังของเขาล้มเหลว เขาก็จะลดหรือระงับความคาดหวังนั้นลงแต่ถ้า เป็นไปตามความคาดหวัง ความคาดหวังของเขาก็จะเพิ่มขึ้น ความคาดหวังจะเกิดกับสถานการณ์อันใดอันหนึ่งก่อน แล้วแผ่ขยายไปยังสถานการณ์อื่นที่เขาเรียนรู้ว่าเกี่ยวข้อง หรือ คล้ายคลึงกันและในเวลาต่อมาก็คงกลายเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพที่สำคัญของบุคคล ดังนั้น หากทราบถึงความรู้ความเข้าใจของบุคคล ก็มีความเป็นไปได้ที่จะทำนายพฤติกรรมในอนาคตของบุคคลนั้น การศึกษาตามแนวทางนี้จึงบอกให้ทราบถึง แนวโน้มของพฤติกรรมทางจริยธรรม

แนวทางการศึกษาจริยธรรม ตามทฤษฎีปัญหาทางสังคมนี้ จะศึกษาจริยธรรมจากการรู้การ เข้าใจทางจริยธรรม ปฏิกริยาทางจริยธรรมและพฤติกรรมทางจริยธรรมซึ่งถ้าทั้ง 3 อย่างนี้สอดคล้องกันเรา ก็สามารถทราบพัฒนาการทางจริยธรรมอย่างแท้จริงได้ ในการศึกษาความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมผู้วิจัยเลือกแนวทางจากทฤษฎีเจตคติของฟิชไบน์ (Fishbein)

สำหรับมาตรวัดความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมต่อตนเอง ได้ใช้แบบสอบถามของ ชูชัย สมิทธิโกร (2525) โดยได้อาศัยทฤษฎีเจตคติของ ฟิชไบน์ (Fishbein Attitude Theory) เป็นพื้นฐานในการสร้างมาตรวัด โดยเหตุผลที่ว่า ทฤษฎีของ ฟิชไบน์ มีความสอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม กล่าวคือ ฟิชไบน์ เสนอว่า "เจตคติ (Attitude) ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ขึ้นอยู่กับ ผลรวมของการประเมินความเชื่อทั้งหลาย ของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้น" การกระทำหนึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบอะไรบ้าง ด้วยโอกาสความน่าจะเป็นเท่าไร และผลกระทบนั้นมีคุณค่าทางบวกหรือลบ ดังนั้น ความคิดดังกล่าว สามารถนำมาศึกษาความรู้ความเข้าใจของคนได้ (Fishbein & Ajzen 1975 : 28) ดังสมการ

$$A_o = \sum_{i=1}^n b_i e_i$$

เมื่อ	A_o	หมายถึง	เจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
	b_i	หมายถึง	ความเป็นไปได้ตามความรู้สึกว่าสิ่งนั้น ๆ จะก่อให้เกิดผล (i)
	e_i	หมายถึง	การประเมินคุณค่าทางบวกหรือทางลบที่บุคคลให้กับผลนั้น
	n	หมายถึง	จำนวนความเชื่อ

องค์ประกอบของจริยธรรม

นักจิตวิทยาได้จำแนกจริยธรรมออกเป็นหลายลักษณะต่าง ๆ กัน ดังเช่น บราวน์ (Brown 1965:411) เห็นว่าจริยธรรมมี 3 มิติคือ ความรู้ (Knowledge) ความประพฤติ (Conduct) และความรู้สึก (Feeling) ซึ่งคล้ายกับการจำแนกของฮอฟแมน (Hoffman 1979:958-966) กล่าวคือ เห็นว่าจริยธรรมประกอบไปด้วย 3 กระบวนการที่มีอิสระจากกัน และ ต่างก็มีพื้นฐานเชิงประสบการณ์ต่างกัน กระบวนการทั้งสามคือ ความคิดทางจริยธรรม (Moral Thought) ความรู้สึกทางจริยธรรม (Moral Feeling) และพฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior)

สำหรับแนวความคิดของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2520: 4-6) เห็นว่าลักษณะต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมมี 4 ประการคือ

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การบอกได้ว่าการกระทำชนิดใดดี ควรกระทำการ

กระทำใดควรดเว้น ค่านิยมของสังคมเป็นอย่างไร ความรู้เชิงจริยธรรมขึ้นอยู่กับอายุระดับการศึกษา และสติปัญญา

2. ทศคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมว่าชอบหรือไม่ชอบลักษณะนั้นเพียงใด ซึ่งเปลี่ยนไปตามความรู้เชิงจริยธรรม

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การยกเหตุผลมาอ้างถึงการตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การกระทำที่บุคคลแสดงออกมา ตามที่สังคมนิยมชมชอบ หรือดเว้นไม่แสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนค่านิยม

คงจะเห็นว่าจากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่ผ่านมาอาจสรุปได้ตามลักษณะต่าง ๆ ของจริยธรรมว่า องค์ประกอบของจริยธรรมมี 3 ด้านดังนี้

1. องค์ประกอบด้านปัญญา (Cognition) หมายถึง ส่วนที่เก็บสะสมความรู้ความเชื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางจริยธรรม และเป็นส่วนที่จะประเมิน และตัดสินใจว่า พฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่ดี ที่ถูก และที่ควร และพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่ไม่ได้ผิด และไม่ควรมโนทัศน์ที่ใช้เรียกคำเหล่านี้ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรม (Moral Cognition) การใช้เหตุผลทางจริยธรรม (Moral Reasoning)

2. องค์ประกอบด้านอารมณ์ (Affection) หมายถึง ความรู้สึก หรือ ปฏิกริยาที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมว่ามีความพอใจหรือไม่พอใจชอบหรือไม่ชอบมโนทัศน์ที่ใช้เรียกแกนองค์ประกอบนี้ได้แก่ เจตคติทางจริยธรรม (Moral Attitude) ความรู้สึกทางจริยธรรม (Moral Feeling) และปฏิกริยาทางจริยธรรม (Moral Reaction)

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavior) หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำที่บุคคลแสดงออกมาทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสิ่งแวดล้อม และเป็นพฤติกรรมที่สามารถตัดสินใจได้ว่าดี หรือไม่ดี ถูกหรือผิด สมควรหรือไม่สมควร มโนทัศน์ที่ใช้เรียกองค์ประกอบส่วนนี้ได้แก่ ความประพฤติทางจริยธรรม (Moral conduct) การกระทำทางจริยธรรม (Moral act) และ พฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral behavior)

สำหรับการวิจัยครั้งนี้คำว่า "ความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรม (Moral Cognition)" หมายถึง ความคิดความเชื่อที่ได้ผ่านกระบวนการคิดไตร่ตรอง และใช้เหตุผลแล้วว่า พฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่ดี ที่ถูก และที่ควร พฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่ไม่ดี ผิด และไม่ควร โดยบุคคลจะประเมินจากความเชื่อของตนเองว่า พฤติกรรมหนึ่งมีความเป็นไปได้ (Probability) ที่จะนำไปสู่ผลกรรม

อะไรบ้างและผลกรรมเหล่านั้น มีความน่าปรารถนามากน้อยเพียงใด ซึ่งจากความหมายนี้ความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรม ประกอบด้วย ความเชื่อ (Belief) การคิด (Thinking) การประเมิน (Evaluation) และความรู้สึก (Feeling) พฤติกรรมต่อตนเอง (Self-Directed behavior)

ในการพิจารณา ประเภทของพฤติกรรมที่มนุษย์ได้กระทำในแง่ผู้กระทำนั้น จำแนกได้เป็น 3 ประการ คือ หนึ่งพฤติกรรมที่กระทำต่อสิ่งแวดล้อมที่ไม่ใช่คน ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต สองพฤติกรรมที่กระทำต่อคนอื่นหรือพฤติกรรมทางสังคม และสุดท้ายคือพฤติกรรมที่มนุษย์กระทำต่อตนเอง

พฤติกรรมที่มนุษย์กระทำต่อตนเองที่กล่าวถึงนี้ หากพิจารณาอย่างละเอียดลงไปอีก สามารถแบ่งเป็นพฤติกรรมที่สำคัญ 3 ประเภทคือ ประเภทแรก การควบคุมตนเอง (Self-control) ประเภทที่สองคือ การประเมินตนเอง (Self-Evaluation) และประการที่สาม คือ การกระทำต่อตนเอง (Self-treatment)

1. การควบคุมตนเอง (Self-control)

โรเจอร์ (Rogers 1966: 315) มีความเห็นว่า การควบคุมตนเองนั้นเกี่ยวข้องกับ การเลือกตัดสินใจ กระทำพฤติกรรมใด จากพฤติกรรมสองพฤติกรรมที่ขัดแย้งกัน

มิสเชลและมิสเชล (Mischel and Mischel 1976:84) มีความเห็นว่าพฤติกรรม การควบคุมตนเองเกี่ยวข้องกับขบวนการ และพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการได้รับสิ่งที่ดี และหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดี

นักจิตวิทยาอีกท่านหนึ่งคือ ไรท์ (Wright 1981: 92) อธิบายการควบคุมตนเองว่า คือ ความสามารถของบุคคลที่จะบังคับนิสัยของตนเอง พฤติกรรมของตนเองเมื่อเผชิญกับสิ่งยั่วยุ และสภาพการณ์กดดัน โดยปราศจากรางวัล หรือ การสนับสนุนจากภายนอก และ เน้นด้วยว่าการควบคุมตนเองเป็นลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของจริยธรรม

ในการวิจัยครั้งนี้ การควบคุมตนเองก็คือ การที่บุคคลวางเงื่อนไขในการกระทำ พฤติกรรมต่าง ๆ ให้ตนเอง เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ดี ที่ถูก ที่ควร ตามที่ตนตั้งใจไว้ เช่น การระงับ ความอยาก การมีวินัยต่อตนเอง การตั้งมาตรฐานตนเองในการทำงาน เป็นต้น การควบคุมตนเองได้ เกิดขึ้นเช่นเดียวกับพฤติกรรมอื่น ๆ ของมนุษย์ที่ได้รับประสบการณ์โดยตรง หรือโดยสังเกตพฤติกรรม

ของผู้อื่น อย่างไรก็ตามการควบคุมตนเองของแต่ละบุคคลก็มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับประสบการณ์ การเรียนรู้ที่มีมาแต่เดิม ดังเช่นการศึกษาของมิสเชล (Mischel 1958:57-61, 1961:116-124) ที่ได้ทำการสำรวจเกี่ยวกับการเลื่อนรอการรับการเสริมแรง (Delay of reinforcement) ในหมู่ชน 3 เชื้อชาติคือ พวกนิโกรในทรินิแดด พวกนิโกรในเกรเนดาและพวกอินเดียนในทรินิแดด พบว่า ในพวกผู้ใหญ่พวกนิโกรในทรินิแดด มีลักษณะการทำตามใจตนเอง (Self-indulgent) โดยไม่คำนึงถึงอนาคตมากกว่าสองพวกหลัง และเมื่อศึกษาในเด็กเกี่ยวกับการเลือกเอารางวัลชิ้นใหญ่แต่ต้องอดใจรอ กับรางวัลชิ้นเล็กที่ได้รับทันที พบว่าเด็กที่มาจากครอบครัวของพวกนิโกรในทรินิแดด ที่มีการตามใจตนเองสูง จะมีการเลือกเอารางวัลชิ้นเล็กที่ได้รับทันทีที่สูงสุด นอกจากนั้นยังพบว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่ขาดพ่อ มักจะเลือกรางวัลชิ้นเล็กที่ได้รับทันทีมากกว่าที่จะอดใจรอรับรางวัลชิ้นใหญ่ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีมาแต่เดิมเป็นปัจจัยประการแรกที่มีผลต่อการควบคุมตนเองปัจจัยต่อมา คือ พฤติกรรมของตัวแบบที่บุคคลได้สังเกต สไตน์ (Stein 1967: 157-169) ได้สรุปจากการศึกษาของเขาว่า การต้านทานการยั่วยุ (Resistance to temptation) ของบุคคลจะลดน้อยลง เมื่อได้สังเกตเห็นตัวแบบที่ขาดการควบคุมตนเองหรือไม่ต้านทานการยั่วยุ โดยเฉพาะเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ยั่วยุใจ นอกจากนี้จากการทดลองของ แบนดูรา และ คูเปอร์ส (Bandura & Kupers 1964: 1-9) ก็ได้สอดคล้องกัน พบว่า เด็กจะมีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับตัวแบบของตนเอง ทั้งในการกำหนดมาตรฐานการให้รางวัลตนเอง การให้ความยอมรับ หรือ วิพากษ์วิจารณ์ตนเอง กล่าวคือ ในกลุ่มที่หนึ่งจะหยาบหลวกวาทมาทานต่อเมื่อบรรลุถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้สูง ส่วนกลุ่มที่สอง จะมีการให้รางวัลตนเองตามเกณฑ์ที่ค่อนข้างต่ำ ส่วนกลุ่มควบคุมที่ไม่มีตัวแบบ จะมีการให้รางวัลตนเองอย่างไม่มีระบบ (Randomly)

ในการควบคุมตนเอง บุคคลจำเป็นต้องมีมาตรฐานของการปฏิบัติ มีการประเมินการประพฤติปฏิบัติของตนเองตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ และมีความรู้สึกที่เป็นปฏิกิริยาต่อตนเองตามผลของการประเมิน องค์ประกอบทั้ง 3 ประการของการควบคุมตนเองนี้ เกิดจากการเรียนรู้ทั้งโดยตรงและโดยการสังเกตตัวอย่าง ผู้ใหญ่ที่แสดงตัวอย่าง การตั้งมาตรฐานของการประพฤติปฏิบัติไว้สูง ก็จะมีผลให้เด็กเห็นแบบอย่างและแสดงตามถ้าผู้ใหญ่มีเงื่อนไขที่จะให้แรงเสริมแก่เด็ก ก็ต่อเมื่อเด็กตั้งมาตรฐานค่อนข้างสูง และพยายามทำให้ได้ตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ และมีเงื่อนไขที่จะไม่แสดงปฏิกิริยาทางบวกกับเด็ก และเมื่อเด็กตั้งมาตรฐานต่ำ หรือเมื่อเด็กขาดความพยายาม ก็จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่จะควบคุมตนเอง ควบคุมตนเองด้วยการตั้งมาตรฐานที่ค่อนข้างสูงให้กับตนเอง ควบคุมตนเองด้วยการประเมินพฤติกรรมตนเอง และควบคุมตนเองด้วยการรู้สึกต่อตนเอง

การวิจัยเกี่ยวกับตัวแบบที่มีผลต่อพฤติกรรมการควบคุมตนเองแสดงให้เห็นอย่างชัดเจน

ว่าตัวแบบที่ไม่เข้มงวดกับตนเอง ไม่อาจสอนให้ผู้อื่นมีความเข้มงวด ตัวแบบที่สอนผู้อื่น แต่ตนเองไม่ทำ หรือ ทำในสิ่งที่ตรงข้ามกับคำสอน ก็ไม่ทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามที่สอน และ ตัวแบบที่มีความแตกต่างจากผู้เรียน จนผู้เรียนถือว่า เป็นกรณียกเว้น ก็จะไม่ส่งผลต่อผู้เรียน (Bandura 1977 : 134-137)

2. การประเมินตนเอง (Self- evaluation)

การประเมินตนเอง หมายถึง การสำรวจ การทบทวน การตัดสินใจและลงความเห็น ว่า พฤติกรรมต่าง ๆ ที่ตนจะกระทำหรือได้กระทำไปแล้ว มีความถูกต้องเหมาะสมเพียงใด ซึ่งในการประเมินตนเองนั้น มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกัน 3 ประการคือ ประการแรกบุคคลจำเป็นต้องมีมาตรฐาน การกระทำที่จะใช้ในการประเมิน มาตรฐานดังกล่าวจะมีความแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล บางคน อาจตั้งมาตรฐานไว้สูง บางคนตั้งมาตรฐานไว้ต่ำ ประการที่สอง ต้องมีการประเมินการกระทำของตนตามมาตรฐานนั้น ประการที่สามเมื่อประเมินตนเองตามมาตรฐานนั้นแล้ว ผลที่ตามมาคือ ปฏิกริยา ต่อตนเอง (Self-reaction) โดยทั่วไปบุคคลจะทำในสิ่งที่จะทำให้เขามีปฏิกริยาหรือความรู้สึกที่ดี ต่อตนเองและหลีกเลี่ยงการกระทำในสิ่งที่จะทำให้เขามีปฏิกริยาหรือความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเองปฏิกริยา เหล่านี้มีได้อย่างชัดเจนมากในเรื่องของจริยธรรม โดยบุคคลจะมีปฏิกริยาต่อตนเอง ทั้งในด้านบวก และด้านลบ ปฏิกริยาต่อตนเองด้านบวกเกิดขึ้นเมื่อสามารถบรรลุถึงมาตรฐานที่ตนตั้งไว้ ทำให้มนุษย์มี กำลังใจและความกระตือรือร้นในการทำงานต่าง ๆ เนื่องจากมีความเชื่อมั่นในตนเอง ส่วนผลทางลบ คือบุคคลนั้นไม่พอใจตนเองเนื่องจาก ไม่สามารถบรรลุถึงมาตรฐานที่ตนตั้งไว้ อาจจะทำให้มีพฤติกรรม ที่เบี่ยงเบนและมีความผิดปกติทางจิตใจ (Bandura 1977: 140-141)

3. การกระทำต่อตนเอง (Self-treatment)

การกระทำต่อตนเอง อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ เป็นการกระทำต่อตนเองอัน เนื่องมาจากการประเมินตนเองและการกระทำที่ไม่เกี่ยวข้อง หรือ ไม่ได้เป็นผลมาจากการประเมิน ตนเอง ได้แก่ การรักษาสุขภาพ การปรุงแต่งร่างกาย สำหรับการกระทำประเภทแรกซึ่งเป็นผล ต่อเนื่องจากปฏิกริยาต่อตนเองซึ่งมีทั้งด้านบวก และด้านลบ ได้แก่ การให้รางวัลตนเอง การปลอบใจ ตนเอง และการลงโทษตนเอง เป็นต้น การกระทำดังกล่าวเป็นพฤติกรรมภายนอกที่สามารถสังเกตได้ ซึ่งล้วนเป็นผลมาจากการเรียนรู้ ทั้งโดยประสบการณ์ตรง และ การสังเกตจากตัวแปร (พนมไพโร อภรณ์รัตน์ 2526:19) จากการทดลองของ ดาร์ลิงตัน และแมคเกอร์ (Darlington & Macker 1966: 442-443) ได้จัดผู้ถูกทดลองออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุม กลุ่มที่สองเป็นกลุ่ม

ทดลอง ได้จัดให้อยู่ในสถานการณ์ที่ทำงานชิ้นหนึ่งแล้วล้มเหลวและมีบางคนได้รับบาดเจ็บ หลังจากนั้นกลุ่มทั้งสองจะถูกชักชวนให้บริจาศโลหิต ปรากฏว่า กลุ่มที่สองมีการทำตามมากกว่ากลุ่มแรกที่ไม่ได้มีความรู้สึกผิดเกิดขึ้น จะเห็นได้ว่าการที่ผู้ถูกทดลองกลุ่มที่สองยอมทำตามนั้นแสดงให้เห็นถึงการกระทำเพื่อชดเชยความผิด อันเป็นผลมาจากปฏิกิริยาต้านลบที่เกิดขึ้นภายในตน หรือเป็นความรู้สึกผิดนั่นเอง

แบนดูรา ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการกระทำต่อตนเองว่า พฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์อยู่ภายใต้การควบคุมตนเอง การให้แรงเสริมแก่ตนเอง ในกระบวนการนี้ มนุษย์จะตั้งมาตรฐานการกระทำของเขา และ มีการตอบสนองในรูปแบบของการให้รางวัลและการลงโทษ (Bandura 1977 : 129) การให้รางวัล จะมีผลทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาทักษะ ในการควบคุมตนเอง สามารถปรับปรุงและคงพฤติกรรมนั้นไว้ได้ (Bandura 1977: 144) ในด้านการลงโทษตนเอง ก็สามารถลดความรู้สึกไม่สบายใจ และช่วยบรรเทาการลงโทษภายนอกคนเราต่างเคยได้รับประสบการณ์ตรงจากการเลี้ยงดูว่า เมื่อกระทำผิดจะเกิดความรู้สึกไม่สบายใจและจะได้รับโทษตามมา จากนั้นความไม่สบายใจก็จะลดลงภายหลังเมื่อได้กระทำผิดก็จะเกิดความรู้สึกผิด การลงโทษตนเองจะมีผลทำให้ความวิตกกังวลยุติ และยังทำให้ผู้อื่นได้รู้เห็นลดปฏิกิริยาต้านลบที่มีต่อผู้กระทำผิดและมีปฏิกิริยาทางบวกมากขึ้นเช่น ให้กำลังใจ เห็นอกเห็นใจ ช่วยลดความเครียดแก่ผู้กระทำผิดอีกด้วย (Bandura 1977: 152)

ลักษณะของวัยรุ่น (Adolescent)

"วัยรุ่น" เป็นวัยที่ทุกคนรู้จักกันดีว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่คาบเกี่ยวระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ ในวัยนี้เด็กจะสับสนในบทบาทและหน้าที่ และการกระทำของตนเอง ทั้งนี้เนื่องจาก วัยนี้จะมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์และสังคม สติปัญญา แตกต่างไปจากวัยเด็กในขณะเดียวกันความคิดและความต้องการบางอย่างไม่เหมือนกับผู้ใหญ่ (ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร 2530:1) ทำให้วัยรุ่นเกิดความสับสนวางตัวไม่ถูก จึงหันไปรวมกลุ่มกันเอง สร้างพฤติกรรม ค่านิยม และแนวทางปฏิบัติในกลุ่มของตนเช่น ลักษณะการแต่งกาย ภาษา เป็นต้น

ตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์กล่าวถึงวัยรุ่นว่าอยู่ในช่วงพัฒนาการทางเพศ (genital stage) เด็กวัยรุ่นจะมีความสนใจในเพศตรงข้ามต้องการมีเพศสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามต้องการอิสระจากการพึ่งพาของบิดามารดา เด็กวัยรุ่นมีอารมณ์ฉุนเฉียว เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของระบบสรีระของ เด็กวัยรุ่นทำให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์แม้มีอารมณ์ฉุนเฉียวโกรธง่าย เกิดความเครียดวิตกกังวลและคับข้องใจ นอกจากนี้ อีริกสัน กล่าวว่าวัยรุ่นจะอยู่ในพัฒนาการขั้นที่ 5 คือ พัฒนาการความมีเอกลักษณ์กับความรู้สึกสับสน ในวัยนี้วัยรุ่นจะรักใคร่ชอบพอกับเพศตรงข้ามเช่นเดียวกับความรักของผู้ใหญ่ ซึ่งต้องการมีความสัมพันธ์ในฐานะสามีภรรยา อีกทั้งเด็กวัยรุ่นเริ่มเป็นสมาชิกที่มีความรับ

ผิดชอบต่อสังคม มุ่งหมายกับการทำงาน ถ้าเด็กวัยรุ่นไม่ประสบความสำเร็จในขั้นนี้ก็รู้สึกสับสน และ
ไม่พอใจในตนเองปรับตนเองไม่ได้ทำให้รู้สึกอ้างว้างว่าแห้ว (ปรีชา วิทศโต 2532: 18- 21) จะ
เห็นได้ว่าวัยรุ่นเป็นระยะที่ต้องปรับตัวด้านต่าง ๆ เช่น ปรับตัวต่อรูปร่างที่เปลี่ยนแปลงไป ปรับตัวให้
เข้ากับสังคมผู้ใหญ่ ปรับตัวต่อการสร้างความสัมพันธ์ของเพื่อน และ เพศตรงข้าม ตลอดจนการปรับตัว
เพื่อหาเอกลักษณ์แห่งตน ในการที่จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนชีวิตในอนาคต สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้
ทำให้เด็กเกิดความกังวลเครียดและรู้สึกกดดันบางคนประสบความสำเร็จในการปรับตัวก็จะมีพฤติกรรม
ที่สังคมยอมรับและไม่เป็นปัญหาในทางตรงกันข้ามถ้าวัยรุ่นประสบความสำเร็จในการปรับตัว และใน
สภาพปัจจุบัน ซึ่งประเทศไทยมีการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรม และ เทคโนโลยี เพื่อจะเป็นประเทศ
อุตสาหกรรมเช่นเดียวกับหลาย ๆ ประเทศมีการแข่งขันในการพัฒนาอุตสาหกรรมมากขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้
จะมีผลกระทบต่อจริยธรรมของคนไทยด้วย (Sirivunnabood Puntip 1989: 39) โดยเฉพาะ
พฤติกรรมของวัยรุ่นซึ่งวัยรุ่นจะมีจริยธรรมหรือไม่ ขึ้นอยู่กับมาตรฐานของสังคมนั้น ๆ สังคมจะเป็นตัว
กำหนดพฤติกรรมของวัยรุ่นในการให้รางวัลหรือการลงโทษ ซึ่งสิ่งนี้จะมีผลต่อการตัดสินใจทางจริยธรรม
ของวัยรุ่น (Mischel & Mischel, 1976 in Nielsen Linda, 1987: 587-588) จริยธรรม
ของวัยรุ่นจะนำไปสู่พฤติกรรมหรือการปฏิบัติตัวของวัยรุ่นว่าจะมีพฤติกรรมเช่นไรสังคมจะเป็นตัวกำหนด
ว่า พฤติกรรมของวัยรุ่นเป็นปกติหรือเบี่ยงเบนจากสังคม และ วัยรุ่นติดยาเสพติดซึ่งสังคม ถือว่าเป็น
พฤติกรรมที่เบี่ยงเบน (Deviant Behavior) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ตามเกณฑ์ของสังคม
(ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร 2530: 206) นอกจากนี้ยังพบว่า วัยรุ่นมีปัญหามากมาย เช่น ปัญหา
ยิวอาชญากร ปัญหาลักเพศ ปัญหาทางอารมณ์ ปัญหาพฤติกรรมเก็บกด การติดยาเสพติดและอื่น ๆ
(ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร 2530: 209) จากปัญหาพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนที่สำคัญอย่างหนึ่งของวัยรุ่นคือ
ปัญหาการติดยาเสพติดเพราะวัยรุ่นติดยาเสพติดมากคิดเป็น 25.45 % ของผู้ติดยาเสพติดทุกระดับอายุ
(คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 2532 : 1) เมื่อก้าวถึงประเด็นสาเหตุของการติด
ยาเสพติดมิได้หลายประการและสาเหตุสำคัญประการหนึ่งของการติดยาเสพติด (Annis and Watson
1975 อ้างใน ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร 2530: 223) ศึกษาพบว่า เด็กที่ติดยาเสพติดเป็นผลจากการ
ที่เด็กไม่ประสบความสำเร็จในโรงเรียน หรือ กิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนทำให้เด็กวัยรุ่นเกิดความ
รู้สึกไม่ตีต่อตัวเองมีความภาคภูมิใจต่ำและหมกมุ่นใจที่จะทำกิจกรรมหรือเรียนหนังสือต่อไป (Gossett
and Lewis 1972, Holroyd and Kahn 1974 อ้างใน ประไพพรรณ ภูมิวุฒิสาร 2530: 223)
พบว่า วัยรุ่นติดยาเสพติดจะมีบุคลิกภาพที่ถอนตัวจากเพื่อนและกิจกรรมมีปัญหาทางอารมณ์ มักเกิดจาก
สิ่งแวดล้อมทางบ้าน และการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่ดี

การเลียนแบบ นับเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กเสพยาเสพติด โดยเฉพาะการเลียนแบบพ่อแม่
หรือบุคคลใกล้ชิด กล่าวคือ พ่อแม่เสพยาเสพติดลูกมักจะมีเสพยาเสพติดตามด้วย ในทางตรงกันข้ามเด็ก

ที่มาจากครอบครัวที่ไม่เสพยาเสพติด จะมีจำนวนน้อยมากที่เสพยาเสพติด Tec (1974, อ้างใน ประไพพรรณ ภูมิวิไลสาร 2530: 223) ศึกษาพบว่า พ่อแม่ที่เสพยาเสพติด และมีลูกที่เสพยาเสพติด ไม่เพียงแต่จะทำตนเป็นแบบอย่างให้กับลูกเท่านั้น แต่พ่อแม่ประเภทนี้ มักจะเลี้ยงลูกแบบปฏิเสธ และ ละเลย ซึ่งเป็นผลทำให้เด็กเกิดปัญหาทางอารมณ์ และหันเข้าหายาเสพติดด้วย

นอกจากนี้สาเหตุของการติดยาเสพติดบางชนิดเช่น บุหรี่ เหล้ามีสาเหตุมาจากความต้องการร่วมในสังคม เช่น การสูบบุหรี่ หรือ การดื่มเหล้าตามงานสังสรรค์ เด็กวัยรุ่น โดยเฉพาะในวัยรุ่นตอนต้น จะมีการเสพยาเสพติด ในชนิดที่สังคมผู้ใหญ่ยอมรับ เพื่อแสดงให้สังคมยอมรับ ในความเป็นผู้ใหญ่ของตน นอกจากนี้ Jessor and และ Jessor (1975) พบว่า เด็กวัยรุ่นในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ใช้ ยาเสพติดจะมีลักษณะไม่ทำตามกลุ่ม อีสระ ชอบเสี่ยง ตลอดจนไม่เห็นเรื่องการประสบความสำเร็จเป็นเรื่องสำคัญ

ยาเสพติด เป็นปัญหาซึ่งรัฐบาลจำเป็นต้องแก้ไข เนื่องจากปัจจุบัน พบว่า วัยรุ่นมีจำนวน 10,001,000 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2525: 2) เมื่อพิจารณาสัดส่วนของประชากรวัยนี้ต่อ ประชากรทั้งหมดพบว่ามีจำนวนร้อยละ 22.5 ของประชากรทั้งหมด(สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2523:22) ซึ่งนับได้ว่า เป็นกำลังที่สำคัญต่อไปในอนาคต หากประเทศชาติสามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหาของวัยรุ่น โดยเฉพาะปัญหายาเสพติดซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดปัญหาลังคมด้านอื่นๆ ดังที่กล่าวมาแล้วประเทศชาติ ก็จะมีผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมของวัยรุ่น

วิระวรรณ อามระดิษ (2522) ได้วิจัยความคิดเห็นเกี่ยวกับ ค่านิยมทางจริยธรรม 10 ค่านิยม ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูกตเวที ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ความอดทน ความยุติธรรม ความอดุสาหะ การประหยัดและออมทรัพย์ และการเคารพอาวุโสของนักเรียนชาย-หญิง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนราษฎร์ และโรงเรียนสาธิต ผลการวิจัยพบว่า รายได้บิดามารดา ระดับการศึกษา อาชีพ ภูมิฐานะ การอบรมเลี้ยงดู เป็นตัวแปรที่มีผลต่อความคิดเห็นทางจริยธรรมของเด็ก

วรรณसार วรกิจ (2523) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนในทรรณะของนักเรียน ครู และผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อเปรียบเทียบทรรณะของทั้ง 3 กลุ่ม ต่อพฤติกรรมที่นักเรียนประพฤติปฏิบัติ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง

จากนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 367 คน ครู 286 คน และ ผู้บริหารโรงเรียน 80 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียน ครูและผู้บริหารโรงเรียน มีทรรศนะว่าพฤติกรรมที่นักเรียนไม่ควรประพฤติปฏิบัติ คือ การดัดแปลงเสื้อผ้าให้สะดุดตา การเอามือล้วงกระเป๋าพูดคุยกับครู เป็นต้น ส่วนการไม่ก้มหลังเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ ควรประพฤติในระดับน้อย

วิวัฒน์ อัคราณิษฐ์ (2523) ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง วินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์ของเด็กไทย เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างวินัยในตนเองกับความซื่อสัตย์ และศึกษาเปรียบเทียบวินัยในตนเอง และ ความซื่อสัตย์ของเด็กไทยที่มีความแตกต่างกันทางด้านเพศ ระดับการศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กในกรุงเทพฯ และ เด็กจากส่วนภูมิภาค ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกซึ่งกำลังศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และ มัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 856 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่มีระดับชั้นเรียนแตกต่างกัน มีวินัยในตนเอง และความซื่อสัตย์สูงกว่าเด็กที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เด็กเพศหญิงมีวินัยในตนเอง และความซื่อสัตย์สูงกว่าเพศ ชาย และเด็กที่อยู่ต่างจังหวัด มีวินัยในตนเองสูงกว่าเด็กที่อยู่กรุงเทพฯ แต่มีความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (ฝ่ายวิจัยทดลองนวัตกรรมทางการศึกษา 2525) ได้ดำเนินการศึกษาหาเกณฑ์ปกติของระดับพัฒนาการทางจริยธรรมและองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีผลต่อระดับพัฒนาการทางจริยธรรม โดยสร้างเครื่องมือประเมินจริยธรรมหลัก 8 ประการ คือ การไฝ่หาัจจธรรม การใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา เมตตากรุณา สติสัมปชัญญะไม่ประมาท ซื่อสัตย์ สุจริต ซ้ำนหมั่นเพียร และทวิโอดิตปะปะ เครื่องมือที่ใช้วัดมี 4 ระดับ ผลการวิจัยพบว่า ทุกกลุ่มมีระดับจริยธรรมอยู่ในขั้นน่าพอใจ กล่าวคือเป็นระดับที่มีการกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดโดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลักยกเว้นจริยธรรมบางประการ คือ ทวิ โอดิตปะปะและการไฝ่หาัจจธรรม ซึ่งทุกกลุ่มยังอยู่ในระดับที่มีการกระทำหรือไม่กระทำ ขึ้นอยู่กับประโยชน์ในสังคมแคบ ๆ เช่น เพื่อน ญาติพี่น้องหรือ บุคคลใกล้ชิดเท่านั้น เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบทางบุคลิกภาพ และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องแล้วพบว่า สำหรับกลุ่มนักเรียน การเรียนสูงขึ้นมีผลทำให้ระดับจริยธรรมสูงขึ้นในบางประการ ส่วนกลุ่มประชาชนระดับการศึกษาสูงขึ้น มีผลทำให้ระดับจริยธรรมบางประการสูงขึ้น

โสภา ชูนิกุลชัย(2530:8) ได้ทำการวิเคราะห์สาเหตุที่วัยรุ่นระยะกลางในกรุงเทพมหานคร ท่างศาสนา พบว่า วัยรุ่นในปัจจุบันมีความท่างเห็นศาสนา เนื่องมาจากไม่ศรัทธาไปฟังเทศน์ที่วัดแล้วไม่รู้เรื่อง ทำให้วังวนนอนและคิดว่าเป็นเรื่องของผู้ใหญ่ เรื่องของศาสนาเป็นเรื่องไม่สนุก ไม่น่าสนใจ บุคคลที่วัยรุ่นจะนึกถึงมากที่สุดเมื่อเกิดความท้อแท้ทุกข์ใจคือ บิดา มารดา ครู อาจารย์ พระและหมอดู

เลวิส (Lewis 1982) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของพัฒนาการทางจริยธรรม และความรู้ของนักเรียนที่มีความรู้สามารถสูงกับความสามารถปกติซึ่งศึกษาความแตกต่างกันในเรื่องเพศสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมและอายุ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนที่มีความสามารถสูงพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนระดับปกติและความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการทางความรู้กับการให้เหตุผล เครื่องมือในการให้คะแนน P จาก Defining Issues Test ส่วนคะแนนที่ได้ เพื่อวัดพัฒนาการทางความรู้ความเข้าใจ ใช้ของ พีอาเจต์ (Inventory of Piaget's Developmental tasks) และใช้ Hane Index เพื่อวัดสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมกลุ่มตัวอย่างระหว่างที่ใช้เป็นนักเรียน 120 คนชาย 60 คน หญิง 60 คนผลการวิจัยพบว่าพัฒนาการทางจริยธรรมระหว่างนักเรียนที่มีความสามารถปกติ รวมทั้งพัฒนาการทางด้านความรู้มีความแตกต่างกัน นักเรียนที่มีความสามารถสูงมีความแตกต่างกับนักเรียนปกติเรื่องสถานภาพเศรษฐกิจและสังคม

ความหมายของยาเสพติด

องค์การอนามัยโลกได้ให้ความหมายของยาเสพติดว่าเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดพิษเรื้อรังแก่ร่างกาย และก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมแก่ผู้เสพและสังคม โดยประกอบด้วยลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. ทำให้ผู้เสพมีความต้องการอย่างแรงกล้า ทั้งทางร่างกาย และจิตใจที่จะหามาเสพให้ได้
2. ทำให้ผู้เสพไม่สามารถหยุดเสพได้
3. ทำให้ผู้เสพต้องเพิ่มปริมาณของยามากขึ้นเรื่อย ๆ จนเป็นอันตรายต่อร่างกาย

ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 (ยพฯ วิสุทธิโกศล 2527 : 9) ได้ให้ความหมายของยาเสพติดให้โทษ หมายถึง สารเคมี หรือ วัตถุชนิดใดๆเมื่อเสพแล้วทำให้เกิดผลทั้งทางร่างกายและจิตใจของผู้ใช้ สารนี้เรียกว่ายาเสพติดซึ่งมีลักษณะสำคัญดังต่อไปนี้

1. ผู้ที่ใช้ยานี้แล้วจะต้องเพิ่มขนาดยาขึ้นเรื่อยๆ
2. เมื่อหยุดใช้ยาจะเกิดอาการอดยา
3. ผู้ที่ใช้ยานี้เป็นเวลานานจะมีความต้องการยามากขึ้นทั้งทางร่างกาย จิตใจ และเป็นภัยต่อสุขภาพของผู้ใช้ด้วย

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 7 ได้แบ่งยาเสพติดให้โทษเป็น 5

ประเภทคือ

- ประเภทที่ 1 ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน
- ประเภทที่ 2 ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น มอร์ฟีน โคเคอิน
- ประเภทที่ 3 ยาเสพติดให้โทษที่มียาเสพติดให้โทษประเภทที่ 2 เป็นส่วนผสมอยู่ด้วย เช่น ยาแก้ไอผสมโคเคอิน
- ประเภทที่ 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษ ประเภทที่ 1 หรือ ประเภทที่ 2 เช่น อาเซติคแอนไฮไดรด์ อาเซทิลคลอไรด์
- ประเภทที่ 5 ยาเสพติดประเภทอื่นได้แก่ กัญชา กระท่อม

จากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาผู้ติดยาเสพติดเฮโรอีน ซึ่งลักษณะของผู้ติดยาเสพติดเฮโรอีนมีดังนี้ (Nielsen Linda 1987: 645) โดยส่วนใหญ่แล้วเฮโรอีนสามารถใช้สูดดม หรือสูดควันได้แต่ผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่จะฉีดเข้าโดยตรงสู่เส้นเลือดดำ (shooting up) หรือได้ผิวหนัง (popping) สำหรับผู้ที่ต้องการให้ยาออกฤทธิ์เร็วขึ้น การออกฤทธิ์ยาจะทำให้เกิดความอ่อนเพลียและหลับไป เมื่อหมดฤทธิ์ยาผู้เสพยาจะมีอาการวิงเวียนศีรษะและอาเจียร อีกทั้งความบริสุทธิ์ของเฮโรอีนแต่ละถุงจะมีความแตกต่างกันอาจทำให้ผู้เสพยาถึงตายจากการเสพยามากเกินไป หรือการผสมยาเสพติดกับแอลกอฮอล์ ผู้ติดยาเสพติดไม่สามารถหลีกเลี่ยงการเสพยาได้ เนื่องจากร่างกายของผู้เสพยาเกิดความต้องการ และนิสัยการเสพยาที่เคยชินดังนั้นผู้เสพยาจำเป็นต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูงมาก การอยากยาจะนำไปสู่การกระทำผิดทางกฎหมายเพื่อสนองความต้องการยาชีวิตของผู้ติดยาจะเปลี่ยนไป ส่วนใหญ่ผู้ที่ใช้เฮโรอีน จะมาจากครอบครัวที่ยากจนในเมืองใหญ่เป็นส่วนใหญ่ กว่าคนที่มาจากชนชั้นกลาง หรือชนชั้นสูง (Woody & Blane, 1979 in Nielsen Linda 1987: 645)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นติดยาเสพติด

วรวัลย์ ชอธรรม (2521: 24) ได้ศึกษาวิจัยการกระทำผิดของเด็กในกรุงเทพฯ เพื่อหาสาเหตุและแนวโน้มของการกระทำผิด โดยสุ่มตัวอย่างจากเด็กอายุ 7 ปี ถึง 18 ปี ที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กกลางเฉพาะความผิด 4 ประเภท คือ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับเพศและความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ผลการวิจัยพบว่า เด็กมีความผิดฐานลักทรัพย์มากที่สุดร้อยละ 88 มีเฮโรอีนไว้ในครอบครองร้อยละ 85 ทำผิด

ฐานทำร้ายร่างกายร้อยละ 80 ทำผิดทางเพศร้อยละ 40 เด็กทำผิดมีอายุระหว่าง 16-18 ปีมากที่สุด ร้อยละ 64.75 รองลงมาคืออายุระหว่าง 13-15 ปี ร้อยละ 30 น้อยที่สุดคืออายุ 8-12 ปี ร้อยละ 5.25 เป็นเด็กที่มีอารมณ์รุนแรง มุทะลุ จิตใจอ่อนไหวง่าย มีส่วนกระทำผิดมากกว่าเด็กที่มีอารมณ์สุขุม เยือกเย็นและนอกจากนี้ยังพบว่า เด็กที่มีบ้านอยู่ในที่แออัด เลื่อมโทรม หรือผ่านสถานเริงรมย์จะมีการกระทำผิดมากกว่าผู้ที่อยู่อาศัยในย่านธรรมดา

✓ นพรัตน์ เสริมพาณิชย์ (2516) ได้ศึกษาเปรียบเทียบเยาวชนปัญญาและลักษณะตัวแปรภูมิหลัง ระหว่างเยาวชนที่ติดยาเสพติดให้โทษ กับ เยาวชนที่ไม่ติดยาเสพติดให้โทษ และสาเหตุของการติดยาเสพติดของเยาวชนที่ติดยาเสพติดให้โทษกลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนที่ติดยาเสพติดให้โทษจากโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าและโรงพยาบาลธัญญารักษ์ที่เป็นคนไข้ในรักษาอย่างน้อย 21 วันมีอายุระหว่าง 13 ปี ถึง 18 ปี จำนวน 147 ราย และเยาวชนที่ไม่ติดยาเสพติดให้โทษเป็นนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 1 ถึง มัธยมปีที่ 6 โรงเรียนสหศึกษา กรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานครจำนวน 212 คน ใช้แบบทดสอบเยาวชนปัญญา Standard Progressive Metrics และแบบสัมภาษณ์ผลการวิจัย พบว่าตัวแปรภูมิหลังในด้านสภาพการอยู่อาศัย การใช้เวลาว่าง และสภาพภาพของบิดามารดาของเยาวชนที่ติดยาเสพติดและไม่ติดยาเสพติด กล่าวคือ เยาวชนที่ติดยาเสพติดให้โทษส่วนมากจะอาศัยอยู่บ้านเช่า ตามลำพัง หรือบ้านเพื่อนอยู่ในแหล่งสลัม หรือใกล้แหล่งสลัมบิดามารดามีการหย่าร้างหรือแยกกันอยู่มากกว่าเยาวชนที่ไม่ติดยาเสพติด

✓ ศิริพร เกษบุรมย์ (2519) ได้ศึกษาสภาพทางครอบครัวของเด็กวัยรุ่นติดยาเสพติดซึ่งรับไว้รักษาในโรงพยาบาลกรุงเทพมหานครได้พบว่า เด็กวัยรุ่นที่ติดยาเสพติดมีอายุระหว่าง 13-18 ปี ซึ่งผู้ติดยาส่วนใหญ่อายุระหว่าง 17-18 ปีและเป็นเพศชายกำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในด้านโครงสร้างครอบครัว พบว่า ผู้ติดยาเสพติดมาจากครอบครัวใหญ่ที่มีสมาชิก 4-8 คน บิดามารดายังมีชีวิตอยู่แต่ความสัมพันธ์ไม่ราบรื่น กล่าวคือ ขัดแย้งกันมากและแยกทางกัน และการให้เหตุผลการเสพยาครั้งแรกพบว่า เด็กวัยรุ่นชายให้เหตุผลเพราะต้องการจะทดลอง ส่วนเด็กวัยรุ่นหญิงให้เหตุผลเพราะถูกชักชวนส่วนในด้านสภาพของวัยรุ่นในครอบครัวพบว่าส่วนใหญ่เป็นลูกคนกลางในครอบครัวใหญ่และมักเป็นลูกที่บิดามารดาไม่ค่อยสนใจ มีความรู้สึกที่ตนเองเป็นที่ไม่ต้องการ ไม่มีความหมายต่อครอบครัว

✓ วันเพ็ญ เริ่มรักษ์ (2520) ได้ศึกษาสาเหตุการติดเฮโรอีนของวัยรุ่น โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นวัยรุ่นติดยาเสพติดอายุระหว่าง 15-24 ปี ที่มารับการรักษาที่โรงพยาบาลธัญญารักษ์และโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า จำนวน 58 คนโดยใช้แบบสอบถามผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นติดเฮโรอีน

มากที่สุดในช่วงอายุ 21-22 ปี เป็นเพศชายทั้งหมด ประชากรส่วนใหญ่กำลังศึกษาในระดับอาชีวศึกษา ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีสมาชิก 5-6 คน บิดามารดายังมีชีวิตอยู่แต่ส่วนใหญ่บิดาเป็นคนเจ้าอารมณ์ โมโหง่าย มารดามักแสดงความรักเอาใจใส่มากเกินไป และสาเหตุสำคัญที่คิดเสียโรอื่นของวัยรุ่น คือ อายากล่อง โดยมีสาเหตุมาจากเพื่อนชักชวน กลุ้มใจเรื่องทางบ้าน และเพื่อความสนุก

ชั้นชม เจริญยุทธ (2520) ได้ศึกษาลักษณะการใช้ยาและทัศนคติต่อยาเสพติดให้โทษของ นักศึกษาวิทยาลัยครูธนบุรี จำนวน 289 ราย ผู้ใช้ยาเสพติดให้โทษมีสาเหตุมาจากอยากทดลอง หรือ ประสบการณ์ ปัญหาครอบครัวขาดความอบอุ่นทางจิตใจ เพื่อนชักจูงสิ่งแวดล้อมที่มีการค้ายาเสพติดมาก จึงหาซื้อได้ง่ายตลอดจนเป็นแฟชั่นโก้เก๋และความสนุกเพลิดเพลิน

นางวี วงศ์ลิโรจน์กุล (2521) ได้ทำการสำรวจปัญหาทางครอบครัวของผู้ติดยาเสพติดซึ่ง มาเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลธัญญารักษ์ ในลักษณะข้อมูลต่อเนื่องจาก นิพนธ์ วีระสุนทร ซึ่งได้ทำ วิจัยเมื่อปี 2520 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ป่วยเริ่มใช้ยาเมื่ออายุต่ำกว่า 20 ปี โดยเริ่มสูบบุหรี่เป็น ชนิดแรก และต่อมาจึงใช้ยาเสพติดชนิดที่รุนแรงขึ้น

อัปพร เตียวตระกูลวัฒน์ (2522) ได้ทำวิจัยเพื่อสำรวจทัศนคติและปกติวิสัยเชิงอัตนัยของ นักศึกษา โดยใช้ตัวอย่างประชากร นักศึกษาวิทยาลัยครู 2 แห่ง จำนวน 1,601 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบจำลองทำนายพฤติกรรมการสูบบุหรี่ สุรา ยากระตุ่น ภัยชาและเฮโรอีน โดยใช้ทฤษฎีพฤติกรรม ของฟิชไบน์ (Fishbein Behavioral Intention) ตลอดจนศึกษามุมหลังและประสบการณ์เกี่ยวกับ ยาเสพติดของนักศึกษาที่เคยและไม่เคยติดยาเสพติดแต่ละชนิด ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่เคยเสพยาเสพติด มีทัศนคติต่อการใช้ยาต่าง ๆ มากกว่านักศึกษาที่ยังไม่เคยติดยาเสพติด

วิลลิงเจอร์ (Willinger 1971) ได้ทำการศึกษาถึงบทบาทต่อต้านสังคม และพฤติกรรม เจ้าอารมณ์ของวัยรุ่นที่ติดยาเสพติด โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่ติดยาและกลุ่มที่ไม่ติดยากลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มวัยรุ่นที่ติดยาเสพติด มีลักษณะเป็น พวกที่ต่อต้านสังคมและมีพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเร้าอารมณ์ และ ยิ่งเสพยานานเท่าไรลักษณะและ พฤติกรรมดังกล่าวก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้น

เวอร์กิลิโอ (Virgilio 1971) ได้ทำวิจัยเพื่อเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลในด้านความรู้เกี่ยวกับ ยาเสพติดและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีต่อยาเสพติด โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 777 คน โดยแบ่งผู้เรียนเป็น 2 กลุ่มในแต่ละกลุ่มเข้าเรียนในโปรแกรม

การศึกษาสาขาวิชา และ โปรแกรมการสอนบรรยาย และ ถกปัญหา เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบคะแนนในด้านความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่าง โปรแกรมทั้งสอง แต่ได้พบการเปลี่ยนแปลงทัศนคติจาก โปรแกรมแบบบรรยาย และถกปัญหามากกว่า โปรแกรมการศึกษาสาขาวิชา โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สเปฟเวค (Spevack 1974) ได้วิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพทัศนคติและพฤติกรรมของนักเรียน ที่ติด และ ไม่ติดยาเสพติด โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนมัธยมศึกษา และ ใช้เวลาเท่า การศึกษาวิจัยเป็นเวลานานถึง 3 ปี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ติดและไม่ติดยาเสพติดนั้นมีบุคลิกภาพ ทัศนคติและพฤติกรรมแตกต่างกันกับนักเรียนที่ติดยาจะมีความเป็นผู้ใหญ่น้อยกว่า และ จะมีแนวโน้มการใช้ยาเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนที่ติดยาล้วนใหญ่ มีบิดา มารดาที่สูบบุหรี่ ดื่มสุรา

โจนส์ (Jones 1974) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบทัศนคติ และ ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ของนักเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษา 2 กลุ่ม ๆ ละ 60 คน กลุ่มหนึ่งได้เรียน โปรแกรมเรื่องยาเสพติดมาแล้ว ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งยังไม่เคยเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม ไม่มีความแตกต่างกันในด้านทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด แต่มีความแตกต่างกันด้าน ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและนักเรียนหญิงมีทัศนคติต่อต้านยาเสพติดมากกว่านักเรียนชาย นอกจากนี้ยัง พบว่า นักเรียนที่บิดา มารดาอยู่ด้วยกันนั้น มีทัศนคติต่อต้านยาเสพติด มากกว่านักเรียนที่บิดา มารดา แยกกันอยู่

ดันเจี (Dungee 1979) ได้เปรียบเทียบความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียน 3 ระดับ โดยใช้ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนระดับ 7, 8 และ 9 จำนวน 540 คน ใช้แบบทดสอบ เป็นเครื่องมือ ผลการวิจัยพบว่า ระดับชั้นและถิ่นที่อยู่มีอิทธิพลต่อความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดส่วนเพศและ ถิ่นที่อยู่มีอิทธิพลต่อทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด และไม่มีสหสัมพันธ์ระหว่างความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับ ยาเสพติด

ไฟน์สไตน์ (Feinstein 1978) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดของนักศึกษา โดย ใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยฮิลลินอยส์ จำนวน 829 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า การใช้ยาของนักศึกษามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการใช้ยาของ ผู้ปกครอง กล่าวคือ ถ้าผู้ปกครองของนักศึกษาคนใดใช้ยาเสพติดชนิดใดแล้ว นักศึกษาค้นนั้นก็จะมีแนวโน้ม จะใช้ยาเสพติดชนิดนั้นตามด้วย

ความหมายจริยธรรม

จริยธรรม (Morality) โดยทั่วไปมีความหมายใกล้เคียงกับจริยศาสตร์ (Ethics) ในเรื่องของปรัชญา เป็นเรื่องของการค้นหาความจริง เกี่ยวกับคุณค่าของความประพฤติในสังคมแล้ววางหลักกำหนดเป็นมาตรฐานไว้ ดังเช่น บราวน์ (Brown 1965: 411) ได้กล่าวว่าจริยธรรมคือ ระบบกฎเกณฑ์สำหรับแยกแยะการกระทำที่ ผิดคล้ายไวยากรณ์เป็นระบบของกฎเกณฑ์สำหรับแยกแยะประโยคที่สร้างขึ้นมาจากประโยคที่สร้างขึ้นมาไม่ตี จริยธรรมทั้งหลายไม่คงที่เหมือนไวยากรณ์ซึ่งมีวิวัฒนาการไปเสมอ อาจเป็นไปได้ว่าจริยธรรมทั้งหลายเปลี่ยนแปลงเร็วกว่าไวยากรณ์เสียอีก จริยธรรมเปลี่ยนแปลงไปเพราะความขัดแย้งกันเอง ก็เพราะมีอิทธิพลจากแหล่งอื่น

ในทฤษฎีของ ไอเซ็งค์ (Eysenck) จริยธรรม เป็นผลสะท้อนจากการวางเงื่อนไข (Conditional Reflex) ซึ่งเป็นการหลีกเลี่ยงการกระทำที่สังคมลงโทษโดยการหลีกเลี่ยงนั้นมีความกังวลเป็นรากฐานอยู่แนวคิดนี้สอดคล้องกับเบอร์ โควิทซ์ (Berkowitz) ที่ว่าจริยธรรมเป็นการประเมินการกระทำอันเป็นความเชื่อของสมาชิกในสังคมตามที่กำหนดไว้ว่าถูกต้อง (Lickona 1976 : 14)

ในความเห็นของโฮแกน (Hogan 1975: 217-232) จริยธรรมเป็นระบบของกฎเกณฑ์สร้างขึ้นเพื่อชี้แนะพฤติกรรมสังคม หรือพฤติกรรมระหว่างบุคคล

ในทฤษฎีของโคลเบอร์ก (Kohlberg 1971: 405) จริยธรรมเป็นสิ่งที่ควบคุมการตัดสินใจ ความถูกต้องเหมาะสมของพฤติกรรม เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นสูงสุดนั้น จะมีลักษณะเป็นเหตุผลสากลกว้างขวาง ไม่ขัดแย้งกัน เป็นเหตุผลที่มีรากฐานจากความมีหลักการ และเป็นอุดมคติ

ในทฤษฎีของแบนดูรา (Bandura 1986:496-497) จริยธรรมเป็นกระบวนการที่แสดงถึงกฎเกณฑ์หรือมาตรฐานที่คนในสังคมปฏิบัติ

สำหรับความหมายจริยธรรม ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

จริย - น. ความประพฤติ กิริยาที่ควรประพฤติ ใช้เป็น (จริยา) คำหน้าสมาส เช่น จริยศึกษา

จริยธรรม - ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎศีลธรรม

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า จริยธรรม ตามความหมายส่วนใหญ่ ค่อนข้างจะเป็นการมองทางบวก ด้านเดียว เพราะไม่ได้นำเอาพฤติกรรมทางลบมาพิจารณาด้วย แต่ความหมายจริยธรรมตามแนวทฤษฎีปัญหาทางสังคม ซึ่งเป็นทฤษฎีพื้นฐานที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ถือว่าการตัดสินใจทางจริยธรรมเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับความถูกต้องของการกระทำตามกฎหมายเกณฑ์ต่าง ๆ ที่แต่ละคนคิดว่าเกี่ยวข้องกับ กฎเกณฑ์นั้น ประกอบด้วย ลักษณะของผู้กระทำ ลักษณะของพฤติกรรม และผลกรรมที่ตามมา ทั้งระยะสั้นและระยะยาวว่าเป็นอย่างไร การศึกษาครั้งนี้ จึงมองพฤติกรรมจริยธรรมทั้งทางด้านบวกและทางด้านลบ โดยบุคคลจะมีหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจความถูกต้องอย่างไร

สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ความหมายของจริยธรรม หมายถึง ความคิดความเชื่อที่ได้ผ่านกระบวนการคิดไตร่ตรอง และใช้เหตุผลแล้วว่า พฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่ดี ที่ถูก และ ที่ควร พฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่ไม่ดี ผิด และ ไม่ควร โดยบุคคลจะประเมินจากความเชื่อของตนเองว่า พฤติกรรมหนึ่งมีความเป็นไปได้ที่จะนำไปสู่ผลกรรมอะไรบ้างและผลกรรมเหล่านั้น มีความน่าปรารถนามากน้อยเพียงใด

สมมติฐานของการวิจัย

การที่บุคคลจะมีพฤติกรรมจริยธรรมเช่นไร ขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางจริยธรรมของเขา ถึงแม้ นักทฤษฎีทั้งหลายจะยอมรับว่า จริยธรรมของมนุษย์นั้นมีการเจริญขึ้นเรื่อย ๆ จากวัยทารกถึงวัยผู้ใหญ่ แต่แหล่งกำเนิดที่สำคัญของจริยธรรมของบุคคล คือ การเรียนรู้จากสังคม หรือผู้ซึ่งแวดล้อมตนนั่นเอง (Kay 1976: 30-31) กล่าวคือ ถ้าบุคคลได้รับประสบการณ์ทางสังคมที่คล้ายคลึงกัน ก็จะมีจริยธรรมคล้ายคลึงกันด้วยและในทางตรงกันข้ามคนที่ได้รับประสบการณ์ทางสังคมแตกต่างกัน หรือที่คล้ายคลึงกัน แต่มีความสามารถและเข้าใจประสบการณ์ไม่เท่าเทียมกัน ผลกระทบที่เกิดจากประสบการณ์ทางสังคม ก็ย่อมจะแตกต่างกันจึงเป็นเหตุให้มีพฤติกรรมที่ดี ที่ถูกและที่ควรต่างกัน

ตัวแปรทางสังคมที่มีผลต่อพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเองของวัยรุ่นนิติตยา สัพพิตติมังคละ

1. ระดับการศึกษา

ในทฤษฎีของอีริกสัน (Erikson 1965:20-21) เชื่อว่าสิ่งแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล เพราะกฎเกณฑ์ทางสังคมได้กำหนดบทบาทของบุคคล ในแต่ละวัยแตกต่างกัน ดังนั้นคนที่อายุแตกต่างกันจึงมีบุคลิกภาพและพฤติกรรมแตกต่างกัน ในทฤษฎีของแบนดูรา (Bandura 1977 : 16-22) ถือว่า จริยธรรม เป็นความเข้าใจเกี่ยวกับกฎเกณฑ์สำหรับ

การประเมินความถูกต้องของพฤติกรรมและกฎเกณฑ์เหล่านี้เกิดจากการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนหนึ่งเกิดจากประสบการณ์ตรงของตนเอง ส่วนหนึ่งเกิดจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่น จากแนวคิดนี้จึงกล่าวได้ว่า คนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทางสังคมแตกต่างกันจะมีโอกาสเรียนรู้ได้แตกต่างกัน ดังการศึกษาของ สบโชค พูลนาม (2523 : 45-46) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของความซื่อสัตย์และความรู้สึกรับผิดชอบของนักเรียนที่มีระดับชั้นเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ป. 5, ม.2 และ ม. 4 จำนวน 880 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน ได้คะแนนความรู้สึกรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยเชื่อว่า ความสามารถ ประสบการณ์ในการเรียนรู้สภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันไปตามระดับอายุ ระดับการศึกษามีผลทำให้พฤติกรรมจริยธรรมแตกต่างกันไปด้วย ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า "วัยรุ่นติดยาเสพติดที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า จะมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมต่อตนเองแตกต่างจากคนที่มีการศึกษาต่ำกว่าในแต่ละพฤติกรรม"

2. ระยะเวลาที่ติดยาเสพติด

จากการสัมภาษณ์แพทย์ประจำแผนกยาเสพติดฝ่ายเวชกรรมสังคมโรงพยาบาลราชวิถี พบว่าผู้ที่ติดยาเสพติดเป็นระยะเวลาานาน จะเกิดความเคยชิน และ เลิกได้ยากกว่าคนที่ติดยาในระยะสั้น เนื่องจาก ธรรมชาติของผู้ติดยาเสพติดจะต้องใช้ปริมาณยาเพิ่มขึ้น การเสพยาจะมีความถี่เพิ่มขึ้น ในแต่ละวัน ผู้ติดยาเป็น ระยะเวลาานานจะมีความเข้มของปริมาณยาในร่างกายมาก ดังนั้น ผู้ที่ติดยาเสพติดนานกว่า ย่อมเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในหมู่ผู้ติดยาเสพติดนาน ซึ่งส่งผลต่อการศึกษา ความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมต่อตนเองแตกต่างจากผู้ที่ติดยาเสพติดในระยะเวลาที่สั้นกว่า ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า

"วัยรุ่นติดยาเสพติดที่มีระยะเวลาการติดยานานกว่า จะมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรม เกี่ยวกับพฤติกรรมต่อตนเองแตกต่างจากคนที่มีระยะเวลาติดยาเสพติดน้อยในแต่ละพฤติกรรม"

3. ระยะเวลาที่บำบัดรักษา

จากการสัมภาษณ์แพทย์ประจำแผนกยาเสพติดฝ่ายเวชกรรมสังคมโรงพยาบาลราชวิถี พบว่าระยะเวลาในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดแต่ละครั้งจะใช้เวลาประมาณ 42-45 วัน คิดเป็น 1 รอบของการรักษาและจะให้การรักษาต่อเนื่องแก่ผู้ป่วยแต่ละคนไม่เกิน 5-6 รอบแล้วแต่กรณี เด็กวัยรุ่นที่มารักษา จะรักษาหายง่ายกว่าผู้ใหญ่ถ้าไม่ไปเสพยา ปกติการรักษาผู้ติดยาเสพติดของวัยรุ่นนั้นเพียงหนึ่งรอบก็สามารถหายได้เป็นปกติ แต่วัยรุ่นมักใช้ยาเสพติดซ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สนิท สัมครการ และ คณะ (2530 : 58) พบว่า 29.4 % ของผู้ทวนกลับไปเสพยาเสพติดอีก บอกว่าไม่อาจทนต่อเสน่ห์ของยาเสพติดได้ นั่นก็คือ ผู้ติดยาเสพติดได้ผลเป็นที่น่าพอใจหลังจากใช้ยาเสพติด

คือทำให้เกิดความสบายใจ ซึ่งเกิดจากฤทธิ์ยาเสพติด ทำให้เมาเคลิบเคลิ้ม วัยรุ่นติดยาเสพติดเคยมีประสบการณ์รู้สึกชาของยาเสพติด ทำให้มีแนวโน้มที่จะเสพยา ถึงแม้ว่าจะมาบำบัดในสถานบำบัดรักษาก็ตาม การที่วัยรุ่นใช้ระยะเวลาในการบำบัดรักษานานแตกต่างกันนั้น ย่อมมีผลต่อการเรียนรู้ในการบำบัดรักษาที่สถานบำบัดรักษาแตกต่างกันออกไป คนที่รักษานานย่อมจะมีประสบการณ์ในการเรียนรู้กับเพื่อนที่มาร่วมรักษา อีกทั้งเจ้าหน้าที่ที่ให้การบำบัดรักษา และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ทำให้วัยรุ่นที่มีระยะเวลาการบำบัดรักษาแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมต่อตนเองแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการตั้งสมมติฐานของการวิจัยว่า

"วัยรุ่นติดยาเสพติดที่มีระยะเวลาการบำบัดรักษานานกว่า จะมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเองแตกต่างจากคนที่ใช้เวลาบำบัดรักษาน้อยกว่าในแต่ละพฤติกรรม"

4. อาชีพหลักของครอบครัว

อาชีพหลักของครอบครัวมีผลต่อประสบการณ์ทางสังคมที่เด็กจะได้รับ เด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่ประกอบอาชีพต่างกัน ก็จะมีประสบการณ์ทางสังคมที่ต่างกัน และ งานวิจัยที่สอดคล้อง เช่น วิวัฒน์ อัครวัฒน์ (2523: 43) ได้ศึกษาการมีวินัยในตนเองของกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนชั้น ป. 5 ม. 2 และ ม.4 จำนวน 856 คน จากภาคต่างๆ 5 ภาคและกรุงเทพมหานคร พบว่าเด็กที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกัน ก็จะมีวินัยในตนเองต่างกัน ส่วน กรุณา กิจชยัน (2517 : 83) ได้ศึกษาอาชีพของผู้ปกครองต่อความมีวินัยของตนของนักเรียนชั้น ป. 5 พบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้าง และอื่น ๆ อาชีพค้าขายและอาชีพรับราชการมีวินัยแห่งตนสูงกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพกสิกรรม ต่อมา ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2523: 68-82) พบว่า เยาวชนที่บิดามารดาเป็นผู้มีการศึกษา และประกอบอาชีพระดับต่ำ จะมีค่านิยมความสันโดษสูงกว่าเยาวชนที่บิดามารดาไม่มีการศึกษา และ ประกอบอาชีพระดับสูงกว่า จากความแตกต่างในลักษณะการประกอบอาชีพของพ่อแม่ได้ส่งผลให้บุคคลมีความรู้ความเข้าใจจริยธรรมที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า

"วัยรุ่นติดยาเสพติดที่มาจากครอบครัวที่มีอาชีพหลักต่างกัน จะมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมต่อตนเองแตกต่างกันในแต่ละพฤติกรรม"

5. จำนวนครั้งที่เข้ารับการบำบัดรักษา

จากการที่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลสำเนา และการทดสอบมาตรฐาน พบว่าผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่จะเคยรับการรักษาจากสถานบำบัดรักษาอื่นมาแล้วในจำนวนครั้งที่แตกต่างกันออกไป ผู้ที่มารักษาคั้งแรกหรือครั้งที่ 2 กับผู้ที่มารักษาลาย ๆ ครั้งก็จะมีเป้าหมายในการรักษาแตกต่างกัน มีความกระตือรือร้นแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยว่า

"วัยรุ่นติดยาเสพติดที่มีจำนวนครั้งการรักษาที่ต่างกัน จะมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับ

พฤติกรรมต่อตนเองแตกต่างกันในแต่ละพฤติกรรม"

สรุปสมมติฐานของการวิจัยทั้งหมดได้ดังนี้คือ

1. วัยรุ่นติดยาเสพติดที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า จะมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมต่อตนเองแตกต่างจากคนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า ในแต่ละพฤติกรรม
2. วัยรุ่นติดยาเสพติดที่มีระยะเวลาการติดยานานกว่า จะมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมต่อตนเองแตกต่างจากคนที่มีระยะเวลาติดยาเสพติดน้อยกว่า ในแต่ละพฤติกรรม
3. วัยรุ่นติดยาเสพติด ที่มีระยะเวลาการบำบัดรักษานานกว่า จะมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมจริยธรรมต่อตนเองแตกต่างจากคนที่ใช้เวลาบำบัดรักษาน้อยกว่า ในแต่ละพฤติกรรม
4. วัยรุ่นติดยาเสพติด ที่มาจากครอบครัวที่มีอาชีพหลักต่างกัน จะมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมต่อตนเองแตกต่างกัน ในแต่ละพฤติกรรม
5. วัยรุ่นติดยาเสพติด ที่มีจำนวนครั้งการรักษาที่แตกต่างกัน จะมีความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมต่อตนเองแตกต่างกัน ในแต่ละพฤติกรรม

ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมีจำนวน 180 คน
2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

2.1 ตัวแปรอิสระ มีจำนวน 5 ตัวแปร คือ

- 1) ระดับการศึกษา จำแนกเป็น
 - ประถมศึกษา
 - มัธยมศึกษาตอนต้น
 - มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. ขึ้นไป
- 2) ระยะเวลาที่ติดยาเสพติด จำแนกเป็น
 - น้อยกว่า 1 ปี

- 1 - 2 ปี
- มากกว่า 2 - 3 ปี
- มากกว่า 3 - 4 ปี
- มากกว่า 4 ปี

จากการสำรวจวิจัยโรคติดเชื้อเสียดิถี พบว่า จำนวนระยะเวลาการติดเชื้อเสียดิถี อยู่ในช่วง 1-4 ปี ผู้วิจัยจึงแบ่งระยะเวลาที่ทำการศึกษาก่อนเป็นช่วง ๆ ละ 1 ปี

- 3) ระยะเวลาที่เข้ารับการบำบัดรักษา จำแนกเป็น
- น้อยกว่า $1\frac{1}{2}$ เดือน
 - $1\frac{1}{2}$ - $4\frac{1}{2}$ เดือน
 - มากกว่า $4\frac{1}{2}$ - $7\frac{1}{2}$ เดือน
 - มากกว่า $7\frac{1}{2}$ เดือน

สาเหตุที่แบ่งระยะเวลาบำบัดรักษาเป็นดังที่กล่าวมาแล้วเนื่องจากการสัมภาษณ์แพทย์ประจำงานบำบัดเสียดิถี ฝ่ายเวชกรรมสังคม โรงพยาบาลราชวิถีได้แบ่งระยะเวลาการรักษาผู้ติดเชื้อเสียดิถี เป็นรอบ ๆ ละ 45 วัน ผู้วิจัยจึงได้แบ่งระยะเวลาการรักษาออกเป็นช่วง ๆ ละ $1\frac{1}{2}$ เดือน

- 4) อาชีพหลักของครอบครัว จำแนกเป็น
- รับราชการ
 - ธุรกิจการค้า
 - ลูกจ้างบริษัทเอกชน
 - ผู้ใช้แรงงาน
 - ค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ

- 5) จำนวนครั้งที่เข้ารับการบำบัดรักษา จำแนกเป็น
- 1 - 2 ครั้ง
 - 3 ครั้งขึ้นไป

สาเหตุที่ผู้วิจัย แบ่งจำนวนครั้งของการเข้ารับการบำบัดรักษา ดังกล่าว เนื่องจากต้องการทราบความแตกต่างระหว่างผู้ที่มาบำบัดรักษาครั้งแรก และผู้ที่มาบำบัดรักษาที่มีจำนวนครั้ง มากกว่า 1

ครั้งแต่ไม่เกิน 2-3 ครั้ง และการวิจัยของ โสภกา ชูพิกุลชัยและคณะ (2530 : 54) ได้พบว่าผู้ติดยา ส่วนใหญ่ร้อยละ 53.34 เคยมารับการรักษา 1 ครั้ง ผู้ติดยาเสพติดร้อยละ 20.34 เคยรับการรักษา 2 ครั้ง ผู้ติดยาเสพติดร้อยละ 9.00 เคยรับการรักษา 3 ครั้ง ผู้ติดยาเสพติดร้อยละ 9.00 เคยรับการรักษา 4 ครั้ง ผู้ติดยาเสพติดร้อยละ 3.34 เคยรับการรักษา 10 ครั้งขึ้นไป ผู้ติดยาเสพติด ร้อยละ 2.66 เคยรับการรักษา 5 ครั้งขึ้นไป ผู้ติดยาเสพติดร้อยละ 2.66 ไม่เคยรับการรักษา ผู้ติดยาเสพติดร้อยละ 0.66 เคยรับการรักษา 6 ครั้งขึ้นไป และผู้ติดยาเสพติดร้อยละ 0.66 เคยรับการรักษา 7 ครั้งขึ้นไป จากงานวิจัยจะเห็นได้ว่า ผู้ที่เคยรักษามาแล้ว 1 ครั้ง มีจำนวนร้อยละ 53.34 (วันที่วัยรุ่นตัดสินใจเสพติดมารักษานับเป็นครั้งที่ 2) ผู้วิจัยจึงแบ่งเป็น 1-2 ครั้ง เป็น 1 กลุ่ม และ 3 ครั้งขึ้นไปเป็นอีก 1 กลุ่ม เนื่องจากทำให้ความถี่มีจำนวนเท่า ๆ กัน จะได้เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มได้ดีในทางสถิติ

2.2 ตัวแปรตาม เป็นคะแนนความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมต่อตนเอง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

จริยธรรม (Morality) หมายถึง ความคิดความเชื่อที่ได้ผ่านกระบวนการคิดไตร่ตรอง และใช้เหตุผลแล้วว่า พฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่ดี ที่ถูกและที่ควร พฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่ไม่ดี ผิดและไม่ควร โดยบุคคลจะประเมินจากความเชื่อของตนเองว่าพฤติกรรมหนึ่งมีความเป็นไปได้ที่จะนำไปสู่ผลกระทบอะไรบ้าง และผลกระทบเหล่านั้นมีความน่าปรารถนามากน้อยเพียงใด

ความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรม (Moral Cognition) หมายถึง ความคิดความเชื่อที่ได้ผ่านกระบวนการคิดไตร่ตรอง และใช้เหตุผลแล้วว่า พฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่ดี ถูก และควร และพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่ไม่ดี ผิดและไม่ควร โดยบุคคลจะประเมินว่าพฤติกรรมหนึ่งมีความเป็นไปได้ (Probability) ที่จะนำไปสู่ผลกระทบอะไรบ้างและผลกระทบเหล่านั้นมีความน่าปรารถนามากน้อยเพียงใด สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ความรู้ ความเข้าใจจริยธรรมของบุคคลพิจารณาจากคะแนนรวม ซึ่งคำนวณจากสูตรของ ฟิชไบน์ (Fishbein)

ความรู้ความเข้าใจไปในทางบวก หมายถึง ความรู้ความเข้าใจว่าพฤติกรรมหนึ่ง ๆ เป็นพฤติกรรมที่ดี ถูก และควร ในที่นี้พิจารณาจากคะแนนรวมตามสูตรของฟิชไบน์ หากคะแนนรวมมีค่าบวกตั้งแต่ 4.01 ขึ้นไป ก็มีความหมายถึง การมีความรู้ความเข้าใจว่า พฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมที่ดี

ถูก และควร และระดับความถูกต้องของพฤติกรรมจะเพิ่มมากขึ้น หากคะแนนรวมมีค่าบวกมากขึ้น

ความรู้ความเข้าใจไปในทางลบ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจว่า พฤติกรรมหนึ่ง ๆ เป็น พฤติกรรมที่ไม่ดี ผิดและไม่ควร ในที่นี้พิจารณาจากคะแนนตามสูตรของ ฟิชไบน์ หากคะแนนรวมมีค่าลบ ตั้งแต่ -4.01 ลงมา มีความหมายถึง การมีความรู้ความเข้าใจว่าพฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมที่ไม่ดี ผิด และไม่ควร และ ระดับความไม่ถูกต้องของพฤติกรรมจะเพิ่มมากขึ้น หากคะแนนรวมมีค่าลบมากขึ้น

ระดับความถูกต้องของพฤติกรรมหมายถึง ระดับความตั้งใจถูกต้องและสมควรของพฤติกรรม ซึ่งใช้แทนความหมายของคะแนนรวมที่คำนวณจากสูตรฟิชไบน์ โดยจำแนกออกเป็น 7 ระดับ ดังต่อไปนี้ (ชูชัย สมितिไกร 2525)

ช่วงคะแนน	ระดับความถูกต้องของพฤติกรรม
20.01 - 28.00	ดี ถูก และควร อย่างมากที่สุด
12.01 - 20.00	ดี ถูก และควร อย่างมาก
4.01 - 12.00	ดี ถูก และควร
(-4.00) - (4.00)	ตัดสินไม่ได้
(-4.01) - (12.00)	ไม่ดี ผิด และไม่ควร
(-12.01) - (-20.00)	ไม่ดี ผิด และไม่ควร อย่างมาก
(-20.01) - (-28.00)	ไม่ดี ผิด และไม่ควร อย่างมากที่สุด

พฤติกรรมต่อตนเอง (Self-Directed Behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่มนุษย์กระทำ ต่อตนเอง มี 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. การควบคุมตนเอง จำแนกออกเป็นการกระทำดังต่อไปนี้
 - 1.1 การระงับความอยาก
 - 1.2 การไม่ควบคุมอารมณ์
 - 1.3 การรู้ตัวไม่ประมาท
 - 1.4 การมีวินัยในตนเอง
 - 1.5 การมีความขยันหมั่นเพียร
 - 1.6 การมีความพอใจในสิ่งที่ตนเมื่ออยู่

- 1.7 การตั้งมาตรฐานของตนเอง
- 1.8 การลุ่มหลงอบายมุข

2. การประเมินตนเอง ได้แก่
 - 2.1 การสำรวจตนเอง
 - 2.2 การให้คุณค่าแก่ตนเอง
 - 2.3 การมีความรู้สึกภาคภูมิใจ
 - 2.4 การมีความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 2.5 การมีความรู้สึกผิด
 - 2.6 การมีความรู้สึกละอายใจ

3. การกระทำต่อตนเอง ได้แก่
 - 3.1 การให้รางวัลตนเอง
 - 3.2 การปลอบใจตนเอง
 - 3.3 การลงโทษตนเอง
 - 3.4 การรักษาสุขภาพ
 - 3.5 การปรุงแต่งร่างกาย
 - 3.6 การปรับปรุงตนเอง

วัยรุ่นติดสิ่งเสพติดชนิดร้ายแรง หมายถึง ผู้ติดยาเสพติดชนิดสูบ และ ฉีดเฮโรอีนเพศชาย อายุระหว่าง 13-21 ปี ที่เข้ารับการบำบัดรักษา ในสถานบำบัดรักษาสังกัดสำนักอนามัย ของกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงลักษณะของความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมต่อตนเอง ของวัยรุ่นติดยาเสพติด ที่เข้ารับการบำบัดรักษาตามสภาพที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน
2. เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานบำบัดรักษายาเสพติด เพื่อเป็นแนวทางให้ศึกษาวิธีการบำบัดรักษาผู้ป่วยต่อไป
3. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับการใช้จริยธรรมเพื่อบำบัดการติดยาเสพติด ของวัยรุ่นให้จริงจังต่อไป